

(projekt)

**UCHWAŁA NR.../2020
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIECIU**

z dnia

w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Świecie na lata 2020 - 2032”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” uchwalonego przez Radę Ministrów (uchwałą Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.),

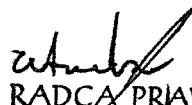
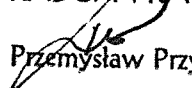
uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Aktualizację Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Świecie na lata 2020 - 2032”, w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr 285/14 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 30 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy Świecie na lata 2012 - 2015 z perspektywą do 2019 r.”.

§ 3. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Świecia.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy informacyjnej (ogłoszeń) w Urzędzie Miejskim w Świeciu oraz zamieszczeniu na stronie internetowej: www.bip.swiecie.eu.

RADCA PRAWNY

Przemysław Przybylski

UZASADNIENIE

Polska jest jedynym krajem w Europie, który przyjął plan działania na rzecz kraju wolnego od azbestu.

Niniejszy dokument stanowi kontynuację oraz kanwę działań Gminy w zakresie wsparcia bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy oraz określa sposoby i możliwości finansowania czynności związanych z usuwaniem azbestu.

Obowiązek opracowania przedmiotowej *Aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.* (zw. dalej *Aktualizacją*) wynika przede wszystkim z założeń *Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Świecie na lata 2014 – 2019*, przyjętego dnia 30 stycznia 2014 r. przez Radę Miejską w Świeciu uchwałą Nr 285/14, którego podstawą był *Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*, przyjętego Uchwałą Rady Ministrów Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

Dodatkowo, w odniesieniu do wspierania finansowania zadań z zakresu utylizacji azbestu, Gmina Uchwałą Nr 165/20 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 25 czerwca 2020 r. w sprawie określenia zasad udzielania oraz sposobu rozliczania dotacji celowych ze środków budżetu gminy Świecie na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną, gruntownie zmieniła sposób dotowania zadań związanych z demontażem, transportem i utylizacją azbestu, co należało uwzględnić w opracowywanej *Aktualizacji*.

Zgodnie z art. 3 oraz art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 z późn. zm.) Burmistrz Świecia obwieszczeniem z dnia 18 września 2020 r. znak: ROŚiGK.602.1.1.2020.PUA poinformował społeczeństwo o przystąpieniu do opracowywania *Aktualizacji* oraz umożliwił 21-dniowy termin składania uwag i wniosków do projektu dokumentu. Wspomniane wyżej obwieszczenie wraz z projektem dokumentu zostało upublicznione na stronie Urzędu Miejskiego w Świeciu (www.swiecie.eu – zakładka: środowisko i gospodarka komunalna) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Świeciu (www.bip.swiecie.eu – zakładka: obwieszczenia). Samo obwieszczenie zostało również wywieszane na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Świeciu w dniach od 18.09.2020 r. – 19.10.2020 r.

Jednocześnie w dniu 18 września 2020 r. działając w oparciu o art. 48 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 z późn. zm.) Burmistrz Świecia wystąpił z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy o odstąpienie od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowiskowo dla przedmiotowego dokumentu.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy pismem znak: NNZ.9022.1.363.2020 z dnia 29 września 2020 r. (wpływ: 02.10.2020 r.) wyraził stanowisko, że projekt *Aktualizacji* nie będzie wyznaczał ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z powyższym przedmiotowy dokument nie wymaga opinii Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy dotyczącej możliwości odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy pismem znak: WOO.410.282.2020.AT z dnia 05 października 2020 r. (wpływ: 05.10.2020 r.) stwierdził, że projekt *Aktualizacji* nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Mając powyższe na względzie oraz działając na podstawie art. 48 ust. 4, w związku z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 z późn. zm.) Burmistrz Świecia obwieszczeniem znak: ROŚiGK.602.1.4.2020.PUA z dnia 13 października 2020 r. poinformował społeczeństwo o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Aktualizacji*. Wspomnianą informację wraz z opiniami Organów Współdziałających w sprawie, zamieszczono na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Świeciu (www.bip.swiecie.eu – zakładka: obwieszczenia) oraz udostępniono w dniu 13 października 2020 r. na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Świeciu w dniach od 18.09.2020 r. – 19.10.2020 r.

Aktualizacja pozwoli na weryfikację dotychczas obowiązującego dokumentu w świetle zadań określonych dla gminy w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Dodatkowo, *Aktualizacja* jest dokumentem praktycznym, bowiem stanowi o kontynuacji działań na rzecz bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów azbestowych przy wsparciu Gminy z uwzględnieniem obowiązujących zasad źródeł finansowania demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

W świetle powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.

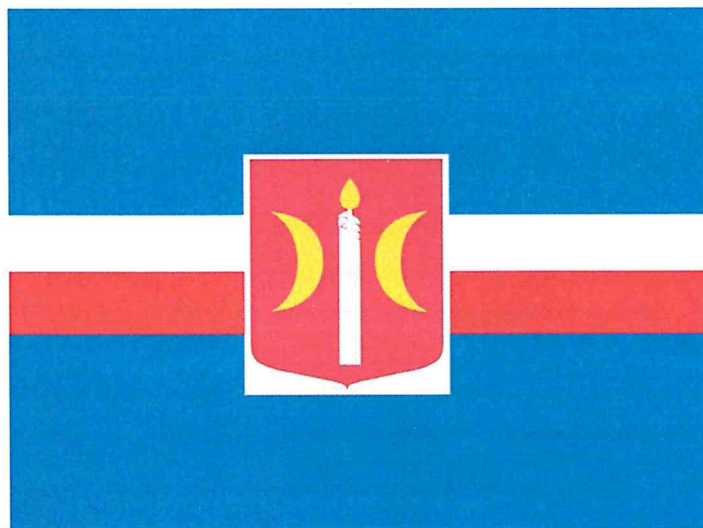
BURMISTRZ

Andrzej Kulakowski

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR...../2020
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIECIU
Z DNIA 2020

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu

Świecie, sierpień 2020 r.

Sylvia Śliwińska

Autor: Sylwia Śliwińska
mgr inż. do spraw ochrony środowiska przyrodniczego

Niniejszy dokument stanowi własność Gminy Świecie.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Cel i zakres opracowania.....	6
3. Obowiązujące podstawy prawne dotyczące problematyki azbestu i wyrobów zawierających azbest.....	7
4. Zgodność <i>Aktualizacji</i> z dokumentami wyższego rzędu.....	8
5. Charakterystyka Gminy Świecie.....	10
6. Azbest – charakterystyka, właściwości, zastosowanie.....	12
7. Katalog wyrobów zawierających azbest	14
8. Obowiązki właścicieli i zarządców nieruchomości wykorzystujących azbest oraz wyroby azbestowe	19
9. Zasady bezpiecznego użytkowania i usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.....	21
10. Obowiązki Gminy Świecie względem założeń Krajowego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032	26
11. Podjęte działania na rzecz oczyszczania kraju z azbestu w okresie od 2010 r. do końca 2013 r.	27
12. Podjęte działania na rzecz oczyszczania kraju z azbestu w okresie od 2014 r. do końca 2019 r. (realizacja <i>Programu</i>)	30
12.1. Działania legislacyjne	30
12.2. Monitoring realizacji <i>Programu</i>	31
12.2.1. Ilość zinwentaryzowanego azbestu, pozostałego do usunięcia w latach	37
12.2.2. Aktualna ocena stanu technicznego oraz możliwości dalszego, bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest	40
12.3. Finansowanie realizacji <i>Programu</i>	41
12.4. Działania edukacyjno - informacyjne	43
13. Dalsza prognoza finansowania i oszacowanie kosztów realizacji <i>Aktualizacji</i>	45
14. Obowiązujące zasady przyznawania dotacji przez Gminę Świecie do utylizacji azbestu	47
15. Harmonogram dalszego wdrażania i realizacji <i>Aktualizacji</i>	49
16. Podsumowanie i wnioski	52
17. Wykaz instytucji kontrolujących proces bezpiecznego usuwania azbestu	55

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Spis tabel

Tabela nr 1. Kody wyrobów azbestowych	18
Tabela nr 2. Zestawienie parametrów składowisk odpadów azbestowych zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego	24
Tabela nr 3. Zestawienie usuniętego azbestu z terenu Gminy Świecie (2014-2019 r.)	32
Tabela nr 4. Ilość i rodzaju budynków oczyszczonych z azbestu (2014-2019 r.).....	33
Tabela nr 5. Lokalizacja azbestowych przewodów wodociągowych (obszar miejski).....	35
Tabela nr 6. Lokalizacja azbestowych przewodów wodociągowych (obszar wiejski).....	36
Tabela nr 7. Masa wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych i pozostałych do usunięcia	38
Tabela nr 8. Masa wyrobów azbestowych z podziałem na rodzaj	39
Tabela nr 9. Wykaz poniesionych kosztów własnych na utylizację azbestu (2014-2019 r.)...	42
Tabela nr 10. Harmonogram realizacji <i>Aktualizacji</i> (2020-2024 r.)	49
Tabela nr 11. Harmonogram realizacji <i>Aktualizacji</i> (2025-2028 r.)	50
Tabela nr 12. Harmonogram realizacji <i>Aktualizacji</i> (2029-2032 r.)	51

Spis rysunków

Rysunek nr 1. Położenie Gminy Świecie na tle powiatu świeckiego	10
Rysunek nr 2. Naturalnie występujący azbest w przyrodzie.....	12
Rysunek nr 3. Budynek mieszkalny pokryty płytą falistą azbestowo - cementową	14
Rysunek nr 4. Wzór tablicy informacyjnej umieszczanej podczas prac z azbestem	23
Rysunek nr 5. Lokalizacja istniejących składowisk odpadów azbestowych na terenie województwa kujawsko – pomorskiego	25
Rysunek nr 6. Zestawienie ilości budynków, z których usunięto azbest (2014-2019 r.).....	34
Rysunek nr 7. Rury azbestowo – cementowe	36
Rysunek nr 8. Budynek gospodarczy pokryty płytą falistą azbestowo – cementową	37
Rysunek nr 9. Ewidencja stanu technicznego wyrobów zawierających azbest	40
Rysunek nr 10. Przykład tematycznej ulotki dotyczącej dofinansowania	44
Rysunek nr 11. Azbest zdjęty z budynku, przygotowywany do utylizacji	48

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów
zawierających azbest z terenu Gminy Świecie
na lata 2020 – 2032 r.

Spis załączników

Załącznik nr 1. Druk informacji o wyrobach zawierających azbest	58
Załącznik nr 2. Druk oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest	60
Bibliografia	62

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

1. Wstęp.

Polska jest jedynym krajem w Europie, który przyjął plan działania na rzecz kraju wolnego od azbestu.

Niniejszy dokument stanowi kontynuację oraz kanwę działań Gminy Świecie w zakresie wsparcia bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy oraz określa sposoby i możliwości finansowania czynności związanych z usuwaniem azbestu.

Przedstawione opracowanie jest aktualizacją do tej pory obowiązującego *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2014 – 2019 z perspektywą do 2032 r.*, który został przyjęty dnia 30 stycznia 2014 r. przez Radę Miejską w Świeciu uchwałą Nr 285/14.

Obowiązek opracowania przedmiotowej *Aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.* (zw. dalej *Aktualizacją*) wynika przede wszystkim z założeń ww. gminnego programu, ale również z zapisów *Krajowego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*, przyjętego Uchwałą Rady Ministrów Nr 122/09 z dnia 14 lipca 2009 r., zmienioną Uchwałą Rady Ministrów Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r. Warto jednak zaznaczyć, iż żaden obowiązujący akt prawny nie określa z jaką częstotliwością należy aktualizować (wojewódzkie, powiatowe, gminne) programy usuwania azbestu. Ogólnopolski program zakłada usunięcie azbestu oraz stosowanych przez wiele lat wyrobów zawierających azbest z terenu kraju do końca 2032 roku. Teraźniejszym patronem omawianego zadania jest przede wszystkim Ministerstwo Rozwoju. Do 2015 r. było nim nieistniejące już Ministerstwo Gospodarki, które wyposażyło samorządy terytorialne w stosowne narzędzia, które mają wspierać je w realizacji inwentaryzacji i bezpiecznego usuwania azbestu z terenu Polski. Podstawowym i jednocześnie głównym narzędziem stworzonym na potrzeby oczyszczania kraju z azbestu jest Baza Azbestowa.

Wspomniana Baza Azbestowa to nic innego jak darmowe narzędzie informatyczne przeznaczone do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, dostępne dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Wprowadzanie i aktualizowanie danych w Bazie Azbestowej jest obowiązkiem każdego wójta, burmistrza i prezydenta miasta, a także marszałka województwa.

Dane wprowadzane do Bazy Azbestowej pochodzą od właścicieli i użytkowników nieruchomości, na których są wykorzystywane wyroby zawierające azbest. Aktualne dane z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest są podstawą do ubiegania się o środki finansowe na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Na stronie Bazy Azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl) znajdują się również informacje odnoszące się do tematyki bezpiecznego wycofywania z użytkowania wyrobów azbestowych m.in.:

- baza firm zajmujących się usuwaniem wyrobów azbestowych czyli tzw. eternitu,
- lista składowisk odpadów azbestowych,
- wykaz lokalnych i regionalnych programów usuwania azbestu, a także dane statystyczne oraz wykres aktywności gmin.

Sporządzenie niniejszego dokumentu zostało poprzedzone wykonaniem ponownej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Świecie, przeprowadzonej w okresie 2017-2018 oraz 2019 roku. Ponowna inwentaryzacja objęła następujące elementy:

- wykonanie nowego spisu z natury przy współpracy: mieszkańców, sołtysów, prezesów Rodzinnych Ogrodów Działkowych - poprzez sporządzenie i przedłożenie informacji do urzędu o użytkowanych wyrobach zawierających azbest,
- wizje w terenie,
- analizę i oszacowanie ilości usuniętego azbestu z terenu Gminy Świecie w latach 2014 – 2019 na podstawie kart przekazania odpadów,
- zebranie i weryfikację informacji (danych) o użytkowanych wyrobach zawierających azbest, złożonych przez mieszkańców Gminy Świecie,
- weryfikację informacji (danych) złożonych przez osoby prawne/instytucje/podmioty gospodarcze z terenu Gminy Świecie posiadające azbest lub wyroby azbestowe,
- wprowadzenie zweryfikowanych danych za lata 2014 - 2019 do bazy azbestowej,
- oszacowanie i ujawnienie azbestu, który nie został ujęty w inwentaryzacji w 2013 r. oraz wprowadzenie opracowanych danych do bazy azbestowej.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

2. Cel i zakres opracowania.

Celem niniejszej *Aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.*, zwanej dalej *Aktualizacją*, jest w dalszym ciągu przede wszystkim zaplanowanie kontynuacji bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Kolejną przesłanką skłaniającą do opracowania *Aktualizacji* była weryfikacja stopnia realizacji *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2014 – 2019 z perspektywą do 2032 r.*, czyli określenie ilości azbestu usuniętego z terenu gminy w latach 2014-2019 r. oraz pozostawionego – przewidzianego do utylizacji do 2032 r.

Przedstawiony dokument stanowi również analizę możliwości dalszego finansowania zadań dotyczących bezpiecznego usuwania azbestu.

Należy podkreślić, że posiadanie Aktualnego Programu Usuwania Azbestu wraz z inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest jest dla jednostek samorządów terytorialnych niezbędnym wymogiem formalnym w trakcie ubiegania się o środki zewnętrzne finansujące/dotujące zadania związane z utylizacją azbestu.

Założenia *Aktualizacji* mają ukazać możliwość rozłożenia do 31 grudnia 2032 r. procesu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, przy równoczesnym wykluczeniu, bądź znaczącym ograniczeniu zagrożeń dla zdrowia ludzi. Zatem można uznać, że jest dokumentem praktycznym.

Reasumując w niniejszym opracowaniu zawarto m.in. informacje na temat:

- szkodliwości i zagrożeń dla zdrowia, powodowanych narażeniem na emisje pyłu azbestowego,
- rodzaju oraz klasyfikacji azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- analizę ilości oraz jakości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Świecie (azbestu usuniętego i pozostałego do usunięcia),
- harmonogram dalszej realizacji *Programu* wraz z przewidywanymi możliwościami finansowania.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

3. Obowiązujące podstawy prawne dotyczące problematyki azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Kwestie związane z azbestem i wyrobami zawierającymi azbest reguluje w Polsce szereg aktów prawnych, które są tożsame z przepisami Unii Europejskiej. Poniżej zamieszczono aktualny wykaz najważniejszych krajowych ustaw i aktów wykonawczych, których wspólnym mianownikiem jest tematyka azbestu, a które dotyczą m. in.: zakazu wprowadzania na teren Polski azbestu, jego produkcji i obrotu nim; zasad użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz określających zadania i obowiązki organów ochrony środowiska, jednostek samorządów terytorialnych.

Ustawy:

- 1) ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2017 r., poz. 2119 t.j. ze zm.),
- 2) ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r., poz. 797 t.j. ze zm.),
- 3) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 t.j. ze zm.),
- 4) ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r., poz. 1333 t.j. ze zm.).

Akty wykonawcze :

- 1) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2019 r., poz. 1403 ze zm.),
- 2) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31),
- 3) rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 ze zm.),
- 4) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 czerwca 2014 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 1286 ze zm.).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

4. Zgodność Aktualizacji względem z dokumentami wyższego rzędu.

Zapisy Aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r. są zgodne z dokumentami nadrzędnymi tj.:

- na poziomie krajowym: Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, przyjętym Uchwałą Rady Ministrów Nr 122/09 z dnia 14 lipca 2009 r. i zmienionym Uchwałą Rady Ministrów Nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 roku,
- na poziomie wojewódzkim: Planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028, przyjętym przez Sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwałą Nr XXXII/545/17 z dnia 29 maja 2017 r., aktualizowanym przez Sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwałą Nr III/79/219 z dnia z dnia 18 lutego 2019 r.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 określa następujące cele:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z obszaru Polski do końca 2032 r.,
 2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
 3. likwidacji szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko,
- oraz zadania niezbędne do zrealizowania do 2032 r. w celu oczyszczenia Polski z azbestu, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m. in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Krajowy Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

1. zadania legislacyjne,
2. działania edukacyjno – informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii uniecznawiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich,
3. zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do uniecznawiania włókien azbestowych,
4. monitoring realizacji Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej,
5. działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Zadania przewidziane w *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032* realizowane są na trzech poziomach:

- centralnym (Rada Ministrów, Ministerstwo Rozwoju, a w jego strukturach Główny Koordynator),
- wojewódzkim – samorząd województwa,
- lokalnym – samorząd powiatowy i gminny.

Z kolei *Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028* wraz z jego aktualizacją zakłada, że podstawowym celem w zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest na terenie województwa kujawsko – pomorskiego jest bezpieczne dla ludzi i środowiska unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest poprzez składowanie w sposób wykluczający ich szkodliwe oddziaływanie. Z informacji zawartych w powyższym *Planie* wynika, że na terenie województwa kujawsko – pomorskiego najczęściej wyrobów zawierających azbest mają postać płyt azbestowo-cementowych, stosowanych w budownictwie oraz rur azbestowo-cementowych stosowanych w sieciach wodno-kanalizacyjnych.

Zatem, poddając analizie założenia wspomnianych w tym rozdziale dokumentów nadrzędnych (programu oraz planu), stwierdza się, iż realizacja *Aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.* wpisuje się w ich ramy. Jest też bezpośrednio wypełnieniem obowiązków przez Gminę Świecie wynikających z ich zapisów.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

5. Charakterystyka Gminy Świecie.

Gmina Świecie położona jest w województwie kujawsko – pomorskim na Pojezierzu Pomorskim, u ujścia rzeki Wdy do Wisły. Administracyjne należy do obszaru powiatu świeckiego. Lokalizacja Świecia stanowi ważny węzeł komunikacyjny. Zbiegają się tu drogi krajowe nr 91 i 5, które łączą południe Polski z aglomeracją trójmiejską oraz trasą S5 (obwodnica Świecia).

Świecie jest gminą miejsko – wiejską o powierzchni 175 km². Zgodnie z danymi pozyskanymi z Wydziału Ewidencji Ludności Urzędu Miejskiego w Świeciu na dzień 31 grudnia 2019 r. obszar miejski zamieszkiwało 23 260 osób, natomiast obszar wiejski 7 970 osób (łącznie 31 230 osób).

Rys. 1. Położenie Gminy Świecie na tle powiatu świeckiego (źródło: www.osp.org.pl).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Gmina Świecie zajmuje trzecie miejsce pod względem powierzchni w stosunku do pozostałych gmin powiatu świeckiego. Od północy sąsiaduje z gminami: Drzycim i Jeżewo, od wschodu z gminą Dragacz, od zachodu z gminami: Bukowiec i Pruszczyk, a od strony południowo-wschodniej z gminą i miastem Chełmno. Na terenie gminy Świecie znajduje się 13 sołectw, utworzonych przez Radę Miejską 14 stycznia 1991 r., są to kolejno:

1. Chrystkowo:
(powierzchnia 549,59 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś Chrystkowo),
2. Czaple:
(powierzchnia 1.324,22 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś: Czaple, Czapelki, Ernestowo),
3. Dworzysko:
(powierzchnia 1.108,21 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś: Dworzysko, Przechówko, Wielki Konopat),
4. Głogówko Królewskie:
(powierzchnia 1.590,85 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś: Głogówko Królewskie, Niedźwiedź),
5. Gruczno:
(powierzchnia 1.386,03 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś Gruczno),
6. Kosowo:
(powierzchnia 643,54 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś Kosowo),
7. Kozłowo:
(powierzchnia 604,04 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś Kozłowo),
8. Polski Konopat:
(powierzchnia 1.724,79 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś: Polski Konopat, Drozdowo i Terespol Pomorski),
9. Sartowice:
(powierzchnia 2.617,67 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś: Sartowice, Święte),
10. Sulnowo:
(powierzchnia 1.597,32 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś: Dziki, Skarszewo, Sulnowo),
11. Sulnówko:
(powierzchnia 1.231,53 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś Sulnówko),
12. Topolek:
(powierzchnia 300,98 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś Topolek),
13. Wiąg:
(powierzchnia 1.537,97 ha; w skład sołectwa wchodzi wieś: Morsk, Wiąg).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

6. Azbest – charakterystyka, właściwości, zastosowanie.

Azbest (potocznie nazywany eternitem) to handlowa nazwa minerałów z grupy amfiboli i serpentynitów, występujących naturalnie w środowisku w formie włóknistych skupień. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska azbest jest substancją stwarzającą szczególne zagrożenie dla środowiska, której wykorzystywanie, przemieszczanie, eliminowanie dozwolone jest przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności. Naturalnie w przyrodzie występuje sześć odmian tych minerałów, które różnią się między sobą pod względem chemicznym oraz budowy krystalicznej.

Rys. 2. Naturalnie występujący azbest w przyrodzie (źródło: www.freeimages.com).

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Jeszcze do niedawna stosowany był powszechnie na całym świecie do produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, głównie wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych, a także do produkcji m.in.: rur, kształtek do kanałów wentylacyjnych, instalacyjnych, wyrobów tekstylnych, mas ogniotrwałych, klocków hamulcowych. Najważniejsze właściwości azbestu, które spowodowały jego powszechne i wszechstronne zastosowanie to:

- odporność na wysokie i niskie temperatury,
- odporność na działanie substancji żrących,
- elastyczność,
- możliwość przędzenia włókien,
- dobre właściwości mechaniczne,
- dźwiękochłonność,
- łatwość łączenia się z innymi materiałami takimi jak tworzywa sztuczne, cement,
- odporność na działanie wody morskiej,
- wytrzymałość na rozciąganie i zgniatanie.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Gałęzie przemysłu, które najczęściej wykorzystywały wyroby zawierające azbest to:

- budownictwo,
- przemysł stoczniowy,
- przemysł chemiczny,
- energetyka,
- transport,
- motoryzacja,
- hutnictwo.

Na teren Polski sprowadzono po 1945 r. około 2 mln ton azbestu. Był to głównie azbest chryzotylowy zwany również białym (najmniej szkodliwy dla zdrowia spośród sprowadzonych rodzajów azbestu), który importowany był głównie z byłego Związku Radzieckiego, a także w mniejszej skali - azbest krokidolitowy zwanym niebieskim oraz azbest brązowy – amozyt, ale bardzo rzadko stosowany w Polsce. Szacuje się, że 85% sprowadzonego azbestu zużyto do produkcji wyrobów azbestowo-cementowych, zwłaszcza płyt płaskich i falistych.

Azbest jest zaliczany do substancji o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Rakotwórczość azbestu została uznana dopiero w latach 80. ubiegłego wieku. Szkodliwość azbestu nie wynika z jego składu chemicznego, ale tkwi w jego włóknistej strukturze. Włókna azbestu są najcieńszymi włóknami występującymi w przyrodzie. Są praktycznie niezniszczalne, a ich kumulowanie się w płucach powoduje zwykle po kilkunastu latach pojawienie chorób azbestowych: pylicy azbestowej (azbestozy), raka płuca, zmian opłucnowych, międzybłonniaka opłucnej. Włókna azbestu przedostają się do powietrza atmosferycznego w wyniku korozji materiałów, przyspieszanej przez kwaśne deszcze i inne chemiczne zanieczyszczenia powietrza, jak i działalność człowieka – niewłaściwe składowanie odpadów i użytkowanie wyrobów zawierających azbest.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien respirabilnych, tzn. takich, których średnica jest mniejsza niż 3 mikrometry, a długość wynosi powyżej 5 mikrometrów. Są to cząsteczki niewidoczne dla ludzkiego oka, które po „uwolnieniu” zawieszają się w powietrzu.

Według Państwowego Zakładu Higieny każdy kontakt z azbestem może być niekorzystny i należy go unikać, chociaż nie musi on wywołać skutków chorobowych.

Ze względu na szkodliwość wyrobów azbestowych dla zdrowia ich produkcja zakazana została w Polsce ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2017 r., poz. 2119 t.j.), zgodnie z którą do 28 września 1998 r. zakończono produkcję płyt azbestowo-cementowych (eternitu), zaś od 28 marca 1999 r. na terenie naszego kraju obowiązuje zakaz obrotu azbestem i wyrobami go zawierającymi.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

7. Katalog wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Polski.

Jak już było to wspomniane wyżej, azbest ze względu na swoje właściwości chemiczne i fizyczne miał szerokie zastosowanie w różnych dziedzinach przemysłu.

Wyroby zawierające azbest dzieli się na dwie klasy:

- **I klasa** to tzw. **wyroby azbestowe miękkie** – są to wyroby, które zawierają powyżej 20% azbestu i małą ilość lepiszcza. Charakteryzują się gęstością objętościową mniejszą niż 1000 kg/m^3 . Cechuje je duża łamliwość i kruchość. Łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując przy tym duże emisje pyłu azbestowego. Tego rodzaju wyroby najczęściej spotykane są w obiektach przemysłowych np. elektrociepłowniach, hutach. Wyrobami azbestowymi miękkimi są m. in.; sznury, płótna, tkaniny z dodatkiem azbestu lub wykonane z samego azbestu, płyty, uszczelki, klinkieryt, płaszcze azbestowo-gipsowe, płyty i tektury miękkie, stosowane w izolacjach ognioochronnych.
- **II klasa** to tzw. **wyroby azbestowe twarde** – te wyroby azbestowe były najbardziej powszechne w budownictwie. Charakteryzują się gęstością objętościową większą niż 1000 kg/m^3 . Cechuje je duża „sztywność” i zwięzłość. Procentowa zawartość w tych konkretnie produktach jest niska i wynosi około 5% w płytach płaskich modyfikowanych celulozą, 12-13% w płytach cementowych płaskich i falistych, około 20% w rurach azbestowo-cementowych.

Rys. 3. Budynek mieszkalny pokryty płytą falistą azbestowo-cementową zlokalizowany w Gminie Świecie (źródło: własne).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Przedstawiony poniżej katalog wyrobów zawierających azbest wchodzących w skład poszczególnych grup tworzy podstawę do ujednoczenia zasad prezentacji informacji w dokumentach inwentaryzacyjnych i gromadzenia danych w Bazie Azbestowej.

Kod W01 - czyli płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie:

- płyty azbestowo-cementowe prasowane płaskie okładzinowe,
- płyty azbestowo-cementowe prasowane płaskie (zw. „szablonami” lub płytkami „karo”),
- płyty azbestowo-cementowe płaskie nieprasowane autoklawizowane (typ „kolorys” z wtłoczoną w powierzchnię licową posypką oraz „acekol” z posypką i barwną powłoką lakierniczą).

Płyty prasowane płaskie do końca lat 70. ubiegłego wieku wytwarzane były w oparciu o azbest biały z niewielkim dodatkiem azbestu niebieskiego i brązowego. Natomiast z początkiem lat 80. do produkcji płyt używany był wyłącznie azbest biały (najmniej szkodliwy dla zdrowia człowieka) w ilości od 10 do 12%. Z kolei do wytwarzania płyt nieprasowanych autoklawizowanych wykorzystywany był wyłącznie azbest biały w ilości od 12 do 15%.

Kod W02 - czyli płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane w budownictwie:

- płyty faliste azbestowo-cementowe nieprasowane (niskofalista o 9 falach, wysokofalista o 6 falach),
- gąsiorzy zawiasowo – faliste (górny lub dolny o wysokiej lub niskiej fali).

Do końca lat 70. ubiegłego stulecia do wyrobów płyt falistych i gąsiorów stosowano mieszaninę azbestu białego i niebieskiego. Natomiast z początkiem lat 80. zaczęto używać wyłącznie azbest biały w ilości od 11 do 13%.

Kod W03 - czyli rury i złącza azbestowo-cementowe:

- rury azbestowo – cementowe kanalizacyjne kielichowe bezciśnieniowe,
- rury azbestowo – cementowe ciśnieniowe.

Wyroby pod kodem W3 wytwarzane były z mieszaniny azbestu białego i niebieskiego, a udział azbestu w produkcji wynosił od 6 do 12%.

Kod W04 - czyli izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest:

Izolacje natryskowe zawierające azbest wykonywane były poprzez natryskiwanie, na ściany lub elementy konstrukcji, masy (zaprawy) składającej się z azbestu białego lub niebieskiego w ilości około 70% oraz cementu lub mieszaniny cementowo-wapiennej.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Kod W05 - czyli wyroby cierne azbestowe:

- okładziny cierne,
- taśmy hamulcowe.

Wyroby cierne produkowane były przy użyciu azbestu białego w ilości około 70% oraz surowców impregacyjnych i wypełniaczy, m.in. kauczuków.

Kod W06 - czyli przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione (tkaniny i odzież ochrona):

- przędza azbestowa (długowłóknisty azbest biały w ilości od 75 do 96% w produkcji),
- wata azbestowa (azbest biały w ilości 100% w produkcji),
- tkaniny azbestowe termoizolacyjne (produkowane były splotem płóciennym z przędzy azbestowej),
- tkaniny azbestowe ochronne ognioodporne (produkowane były z przędzy azbestowej w ilości 90% w produkcji),
- koce gaśnicze z tkaniny azbestowej (produkowane były z przędzy azbestowej w ilości 90% w produkcji).

Kod W07 - czyli szczeliwa azbestowe:

- azbestowe szczeliwa plecione zwykle,
- szczeliwa ługoodporne,
- szczeliwa odporne na benzynę i oleje,
- szczeliwa suche kwasoodporne.

Szczeliwa azbestowe, zawierające od 75 do 90% azbestu białego, mające postać sznura, otrzymywane były poprzez spalenie przędzy azbestowej i jej impregnowanie.

Kod W08 - czyli taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki:

- taśmy azbestowe termoizolacyjne,
- sznury azbestowe termoizolacyjne.

Taśmy azbestowe termoizolacyjne wytwarzane były z przędzy azbestowej zawierającej od 75 do 90% azbestu białego.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Kod W09 - czyli wyroby azbestowo – kauczukowe z wyjątkiem wyrobów ceramicznych:

Pod tym kodem kryją się wyroby azbestowo-kauczukowe produkowane w postaci płyt, z których wykonywane były uszczelki. Wyroby te produkowane były z azbestu białego, kauczuku oraz surowców wypełniających w postaci wypełniaczy i środków wulkanizujących.

Kod W10 - czyli papier i tektura:

- papier azbestowy (produkowany z azbestu białego z dodatkiem wypełniaczy i lepiszcza, stosowany do izolacji urządzeń elektrycznych),
- tektura azbestowa zwykła (produkowana z azbestu niebieskiego, stosowana jako materiał izolacyjny i uszczelki).

Kod W11 - czyli inne wyroby zawierające azbest, osobno niewymienione:

- **W11.1 otuliny azbestowo-cementowe** (produkowane z masy azbestowo-cementowej, zawierały od 20 do 50% azbestu białego),
- **W11.2 kształtki azbestowo-cementowe budowlane** (zawierały od 12 do 16% azbestu białego),
- **W11.3 kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne** (do ich produkcji używano zarówno azbest biały ja i niebieski w ilości od 25 do 35%),
- **W11.4 płytki PCV** (azbest biały łączono w ilości od 25 do 40% z polichlorkiem winylu lub innymi żywicami),
- **W11.5 płytki ognioodporne** (do ich produkcji używano azbest brązowy i biały oraz wapno hydratyzowane i piasek),
- **W11.6 papy, kity i masy hydroizolacyjne** (do produkcji pap używano azbestu białego w postaci pyłu lub bardzo krótkich włókien w ilości od 12 do 15%; kity – azbest biały w ilościach od 40 do 50%; masy hydroizolacyjne – azbest biały w ilościach od 5 do 8%),
- **W11.7 sprzęt gospodarstwa domowego** (materiały izolacyjne w sprzęcie domowym, siatki azbestowe stosowane w trakcie używania palników kuchenek gazowych i płyt grzewczych kuchenek elektrycznych),
- **W11.8 ubrania robocze, maski, filtry zanieczyszczone azbestem** (zużyty sprzęt wykorzystywany w pracach przy usuwaniu lub zabezpieczeniu wyrobów azbestowych),
- **W11.9 inne wyżej nie wymienione** (farby, pokosty, kleje, powłoki do podwozi samochodowych, fundamenty, izolacje przeciwdźwiękowe i przeciwwibracyjne w samolotach, wykładziny pieców, masy żaro- i ognioodporne, butle ciśnieniowe zawierające acetylen, smary),

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Kod W12. – czyli drogi (asfaltowe masy drogowe, które zawierają odpady azbestowe).:

- **W12.1 drogi zabezpieczone** (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest trwale zabezpieczona przed emisją włókien azbestowych, co zostało potwierdzone przez zarządcę drogi po przeprowadzeniu rocznej kontroli),
- **W12.2 drogi niezabezpieczone** (droga utwardzona odpadami zawierającymi azbest o uszkodzonej nawierzchni, podbudowie lub poboczu).

Niemal każdemu wyrobowi azbestowemu, przyporządkowanemu wg wyżej przedstawionych kodów, Baza Azbestowa przypisuje konkretny przelicznik, dzięki któremu można oszacować daną ilość azbestu. Ułatwia to określenie szacunkowej wagi wyrobu podanej zazwyczaj w jednostkach: m, m², m³. Wartości poszczególnych przeliczników zostaje przypisana do konkretnego kodu wyrobu.

Tab. 1. Kody wyrobów azbestowych (opracowanie własne na podstawie danych Bazy Azbestowej)

kod wyrobu	pierwotna jednostka miary	przelicznik na [kg]
W01	m ² , kg	15
W02	m ² , kg	15
W03:	-	-
W03.1	m, kg	40
W03.2	m, kg	40
W04	m ³ , kg	300
W05	kg	11,5
W06	kg	11,5
W07	kg	-
W08	kg	11,5
W09	kg	-
W10	m ² , kg	1,5
W11	-	-
W11.1	m, kg	6
W11.2	m ² , kg	15
W11.3	kg	-
W11.4	m ² , kg	5
W11.5	m ² , kg	20
W11.6	kg	-
W11.7	kg	-
W11.8	kg	-
W11.9	kg	-
W12	-	-
W12.1	m ²	-
W12.2	m ²	-

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

8. Obowiązki właścicieli i zarządców nieruchomości wykorzystujących wyroby azbestowe.

Podstawową regulacją, która określa obowiązki właścicieli i zarządców nieruchomości, wykorzystujących wyroby azbestowe, jest rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31).

Zgodnie z przytoczonym wyżej aktem wykonawczym wyroby zawierające azbest można wykorzystywać w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032 r. Powyższa zasada obowiązuje również w stosunku do oczyszczania instalacji lub urządzeń zawierających azbest (poprzez usunięcie wyrobów azbestowych lub ich wymianę na bezazbestowe). Przy wykorzystywaniu wyrobów zawierających azbest należy uwzględnić wyniki przeprowadzonych kontroli oraz oceny stanu u możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Wyroby azbestowe, instalacje lub urządzenia z azbestem, drogi utwardzone odpadami azbestowymi, rury azbestowo-cementowe oraz usunięte wyroby zawierające należy zinwentaryzować poprzez sporządzenie spisu z natury.

Wykorzystujący wyroby azbestowe ma obowiązek sporządzić informację o wyrobach zawierających azbest w dwóch egzemplarzach i jeden z nich przedłożyć corocznie do dnia 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy odpowiednio:

- osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami właściwemu wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta,
- pozostałe podmioty, w tym przedsiębiorcy – właściwemu marszałkowi województwa.

Analogiczny obowiązek spoczywa na osobie, podmiocie, który zutylizował wyroby azbestowe, czyli innymi słowy przestał wykorzystywać materiały zawierające azbest.

Zebrane informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania lub usunięciu azbestu są bezpośrednio wprowadzane przez ww. organy do Bazy Azbestowej w terminie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. To głównie na podstawie danych zawartych w przedłożonych informacjach sporządzane są inwentaryzacje gminne, powiatowe, wojewódzkie, czy krajowe.

Wzór formularza informacji o wyrobach zawierających azbest został załączony na końcu niniejszego opracowania, ale również jest dostępny na stronach internetowych m.in.: www.bezazbestu.eu lub www.bazaazbestowa.gov.pl.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Dodatkowo na właścicielu, zarządcy lub użytkownika nieruchomości, obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest ciąży obowiązek przeprowadzenia kontroli tych wyrobów w formie sporządzenia tzw.: „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Ocenę tę sporządza się w celu kwalifikacji wyrobów azbestowych do dalszego użytkowania lub usunięcia oraz określenia tzw. stopnia pilności podjęcia działań naprawczych. Formularz potrzebny do wykonania omawianej oceny dostępny jest również na stronach internetowych m.in. www.bezazbestu.eu lub www.bazaazbestowa.gov.pl, jak i załączony został na końcu niniejszego opracowania. Wypełniony formularz oceny pozostaje u właściciela, użytkownika lub zarządcy nieruchomości łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia itd.

Należy pamiętać, że podmiot, użytkownik nie posiadający dokonanej oceny, a jednocześnie zobowiązany do prowadzenia książki obiektu budowlanego, może zostać ukarany grzywną na podstawie art. 93 pkt 9 ustawy Prawo budowlane.

Przy przeprowadzaniu „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” istotne jest stwierdzenie m. in.:

- czy mamy do czynienia z „twardymi” wyrobami azbestowymi, czy z „miękkimi”,
- jakie są uszkodzenia wyrobów azbestowych,
- czy wyrób jest narażony na uszkodzenia mechaniczne,
- gdzie jest zastosowany azbest (na zewnątrz, czy wewnątrz pomieszczenia),
- czy pomieszczenia zawierające w swej konstrukcji azbest, są wykorzystywane przez dzieci, młodzież, sportowców,
- czy miejsca, w których używa się wyroby azbestowe, są wykorzystywane przez ludzi stale, regularnie lub czasowo, rzadko, czy są nieużytkowane.

Każdemu zagadnieniu oceny przypisana jest konkretna punktacja, którą ostatecznie należy zsumować. To uzyskana suma punktów określa tzw. stopień pilności, czyli dalszy sposób postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Poniżej przedstawione zostały kroki, które należy podjąć, gdy z oceny otrzymamy:

- **I stopień pilności** – uzyskany wynik wynosi powyżej 120 punktów (wymagana pilna wymiana wyrobów azbestowych na bezazbestowe lub ich zabezpieczenie),
- **II stopień pilności** – uzyskany wynik wynosi od 95 do 115 punktów (wymagana ponowna ocena wyrobów azbestowych w terminie do 1 roku),
- **III stopień pilności** – uzyskany wynik wynosi do 90 punktów (wymagana ponowna ocena wyrobów azbestowych w terminie do 5 lat).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

9. Zasady bezpiecznego użytkowania i usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.

Stopień szkodliwości materiałów zawierających azbest wzrasta wraz ze zwiększeniem możliwości samoistnego odzepiania się włókien azbestu. Sytuacja taka może zajść zarówno w przypadku małej odporności materiału łączącego azbest, jak również naturalnych drgań eksploatowanego obiektu czy ruchów powietrza. Podstawą bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest jest jego eliminacja lub ewentualnie minimalizacja ryzyka emisji włókien azbestu do atmosfery.

Mając powyższe na względzie dopuszcza się eksploatację wyrobów azbestowych w dobrym stanie technicznym, których powierzchnia nie jest uszkodzona lub jest odpowiednio zabezpieczona.

Zaznaczyć należy jednak, że owe „dopuszczenie” do użytku dotyczy tylko i wyłącznie tzw. wyrobów twardych, czyli o włóknach azbestowych mocno związanych lepiszczem. Odnosząc się do wyrobów azbestowych miękkich (łamliwych, kruchych; ich uszkodzenia powodują dużą emisję pyłu azbestowego) to podkreślić wato, że jedynym, możliwym i właściwym postępowaniem z tym rodzajem wyrobów jest ich natychmiastowa, bezpieczna utylizacja.

Dopuszcza się dwie metody zabezpieczenia pyłącego azbestu w wyrobach twardych:

- 1) odizolowanie wyrobów od otoczenia poprzez obudowanie ich pyłoszczelną przegrodą wykonaną z płyt gipsowych lub sklejki,
- 2) pokrycie powierzchni wyrobów azbestowych specjalnymi substancjami, impregnującymi uniemożliwiającymi kruszenie lub tworzącymi powłoki na powierzchni wyrobów, co zabezpiecza przed odrywaniem zewnętrznych włókien azbestu.

Czas użytkowania prawidłowo zabezpieczonych płyt azbestowo-cementowych określony został przez producentów na około 30 lat. Ten okres bezpośrednio przełożył się na ostateczny termin realizacji oczyszczenia Polski z azbestu, czyli do dnia 31 grudnia 2032 r.

Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, co do zasady stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Podczas demontażu występuje bowiem emisja włókien azbestowych do otoczenia. Dlatego podczas wykonywania czynności związanych z usuwaniem azbestu należy przestrzegać zasad bezpiecznego postępowania z nim.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest mogą wykonywać jedynie wyspecjalizowane firmy, posiadające odpowiednio wykwalifikowanych i przeszkolonych pracowników. Na pracodawcy spoczywa obowiązek zapewnienia swoim pracownikom optymalnej ochrony przed szkodliwym działaniem pyłu azbestowego.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający emisję włókien azbestu do środowiska oraz minimalizację pylenia m. in. poprzez:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas trwania pracy,
- demontaż całych wyrobów (bez jakiegokolwiek uszkodzenia), oczywiście tam, gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestowego w środowisku pracy, w miejscach prowadzenia prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit (azot niebieski),
- codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Zatem na pył azbestowy narażeni są bezpośrednio i przede wszystkim pracownicy, którzy wykonują prace montażowe, rozbiórkowe lub izolacyjne w miejscach, gdzie azbest występuje. Jednakże oddziaływanie włókien azbestowych dotyczy także, choć w mniejszym stopniu, osób zamieszkujących lub przebywających w pobliżu miejsc demontowania materiałów zawierających azbest. Wykonawca robót „przy lub z azbestem” ma obowiązek zorganizować swoje prace tak, żeby czas trwania ekspozycji otoczenia na oddziaływanie włókien azbestowych był ograniczony do minimum. Każdy z nas, kto znajdzie się w pobliżu miejsc, gdzie trwają prace związane z demontażem wyrobów azbestowych (np. płyt azbestowo-cementowych) powinien:

- stosować się do informacji zawartych na tablicach ostrzegawczych umieszczonych przez wykonawcę robót,
- przebywać poza ogrodzoną, wydzieloną strefą pracy,
- unikać otwierania okien, drzwi balkonowych,
- wejście na dach azbestowy nie powinno następować przy użyciu włazów, a jedynie drabin (zapobiega to wnoszeniu włókien azbestowych bezpośrednio do wnętrza budynku),
- unikać zamiatania „na sucho” (przy zamiataniu np. balkonu należy go prędzej zwilżyć wodą).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Po demontażu, wyroby zawierające azbest stają się odpadami niebezpiecznymi i podlegają zasadom określonym w ustawie o odpadach oraz klasyfikacji zgodnie z katalogiem odpadów (kody: 17 06 01; 17 06 03; 17 06 04; 17 06 05 – to materiały izolacyjne oraz materiały konstrukcyjne zawierające azbest). Zgodnie z obowiązującymi przepisami wykonawca prac remontowych, jest wytwórcą odpadów niebezpiecznych.

Bezpieczne usunięcie odpadów niebezpiecznych oznacza zatem właściwe przeprowadzenie procesów: demontażu, magazynowania, transportu i unieszkodliwiania. Odpady zawierające azbest należy odpowiednio przygotować do transportu tzn. nawilżyć, zabezpieczyć folią i odpowiednio oznakować (naklejką ostrzegawczą z literą „a”). Tego typu odpady mogą być magazynowane w miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych. Dodatkowo muszą być zabezpieczone przed mechanicznym uszkodzeniem opakowań i oznakowane tablicą ostrzegawczą o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!” oraz „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Ryc. 4. Wzór tablicy informacyjnej umieszczanej podczas prac związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych (źródło: „Co z tym azbestem?”- poradnik dla właścicieli i zarządców nieruchomości, Federacja Zielonych Gaja, Szczecin 2012).

Transport odpadów azbestowych może być realizowany przez wytwórcę odpadów lub innego posiadacza, który dysponuje stosownym zezwoleniem wydanym w trybie ustawy o odpadach. Transport odpadów zawierających azbest powinien odbywać się według zasad określonych w ustawie o przewozie towarów niebezpiecznych oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych.

Ostatni etap, zwińczający bezpieczne usunięcie odpadów azbestowych, to przewóz ich na odpowiednie składowisko odpadów niebezpiecznych. Powszechnie przyjętą i stosowaną metodą utylizacji odpadów zawierających azbest jest ich składowanie.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

W województwie kujawsko – pomorskim aktualnie funkcjonują dwa tego typu składowiska. Jedno z nich zlokalizowane jest w powiecie świeckim, w gminie Pruszcz w miejscowości Małociechowo (północ województwa), drugie w powiecie radziejowskim, w gminie Piotrków Kujawski, w miejscowości Bycz (południe województwa) .

Odnosząc się do tematu wyrobów azbestowych i ich utylizacji, należy również poświęcić uwagę rurom azbestowo-cementowym i elementom wyłączonym z użytkowania instalacji ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych oraz elektroenergetycznych podziemnych, zawierających rury azbestowo-cementowe.

Podkreślić należy, że „utylizacja” tych konkretnie wyrobów polega na pozostawieniu ich w ziemi bez ograniczeń czasowych, oczywiście jeśli ich usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych.

Tab. 2. Zestawienie parametrów składowisk odpadów azbestowych zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko – pomorskiego (opracowanie własne na podstawie aktualizacji „Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028”).

Nazwa składowiska	Składowisko odpadów niebezpiecznych Bycz gm. Piotrków Kujawski	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w m. Małociechowo
Właściciel	Zakład Instalacji Sanitarnych Utylizacja Odpadów Władysław Lewandowski Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	ECO-POL Sp. z o.o. z siedzibą w Pruszczu
Charakter składowiska	Ogólnodostępny	
Powierzchnia składowiska [m ²]	2 500	27 549
Całkowita pojemność [m ³]	36 625	188 147
Wolna pojemność [m ³]	26 196	70 630
Pojemność zapelniona [m ³]	40 430	117 517
Kody przyjmowanych odpadów	17 06 01 oraz 17 06 05	
Adres składowiska	Bycz 102/7, 88-230 Piotrków Kujawski	Małociechowo, 86-120 Pruszcz
Godziny pracy	7:00-15:00	
Odległość składowiska od gminy Świecie	ok. 140 km	ok. 13 km
Telefon	880 001 001	698 373 336

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Zgodnie z obowiązującą hierarchią postępowania z odpadami i w myśl tzw. „zasady bliskości”, która nakazuje gospodarować odpady możliwe blisko miejsca ich wytwarzania, nie jest zaskoczeniem fakt, że odpady azbestowe pochodzące z terenu gminy Świecie są głównie składowane na Składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w miejscowości Małociechowo (gmina Pruszcz, powiat świecki). Na powyższe ma wpływ również aspekt ekonomiczny. Składowisko w Małociechowie zlokalizowane jest na trasie Bydgoszcz – Świecie, ok. 30 km od Bydgoszczy.

Właścicielem wspomnianego składowiska jest firma ECO-POL Sp. z o.o., mająca swoją siedzibę przy ulicy Dworcowej 9 w Pruszczu, gm. Pruszcz, powiat świecki. Przedsiębiorstwo posiada aktualne i kompleksowe pozwolenia/zezwoleń wymagane do „pracy z azbestem”. Spółka ECO-POL wykonuje następujący zakres prac:

- ocena stanu technicznego wyrobów zawierających azbest,
- demontaż, rozbiórka, transport i usuwanie azbestu,
- wykonywanie badań przed rozbiórką w trakcie i po wykonaniu prac,
- transport i utylizacja odpadów niebezpiecznych na własnym Składowisku w miejscowości Małociechowo, gm. Pruszcz,
- wystawienie oświadczeń po wykonanych pracach.

Ryc. 5. Lokalizacja istniejących składowisk odpadów azbestowych na mapie województwa kujawsko – pomorskiego:

- △ Składowisko Małociechowo (gmina Pruszcz),
- ▲ Składowisko Bycz (gmina Piotrków Kujawski),
- ▲ Gmina Świecie,

(źródło: opracowanie własne na podstawie mapy zamieszczonej w *Planie gospodarki odpadami woj. kujawsko – pomorskiego*).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

10. Obowiązki Gminy Świecie względem założeń *Krajowego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.*

Zgodnie z założeniami *Krajowego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* w kompetencjach Gminy Świecie znajdują się następujące obowiązki i zadania:

1. gromadzenie przez Burmistrza informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego – Bazy Azbestowej,
2. przygotowanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami,
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez wykorzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie Krajowych*,
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
6. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, a w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu Krajowego*,
9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanymi, inspekcja ochrony środowiska).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

11. Podjęte działania na rzecz oczyszczania kraju z azbestu w okresie od 2010 r. do końca 2013 r.

Gmina Świecie już od dekady wspiera i podejmuje konkretne działania na rzecz oczyszczania Polski z azbestu. Okres ten można podzielić roboczo ze względu na działania:

- podjęte i zrealizowane przed posiadaniem przez Gminę „swojego” programu usuwania azbestu (lata od 2010 r. do końca 2013 r.),
- podjęte i zrealizowane po uchwaleniu programu (lata od 2014 r. do końca 2019 r.).

2010 r.

- **Działania inwentaryzacyjne:**

W tym czasie na terenie Gminy Świecie przeprowadzono wstępną inwentaryzację wyrobów zawierających azbest, która skupiona była na weryfikacji rodzaju pokryć dachów obiektów budowlanych, zlokalizowanych na terenie następujących miejscowości: Chrystkowo, Czapelki, Czaple, Drozdowo, Dworzysko, Dziki, Ernestowo, Głogówko Królewskie, Gruczno, Kosowo, Kozłowo, Morsk, Niedźwiedź, Polski Konopat, Sartowice, Skarszewo, Sulnowo, Sulnówko, Świecie, Święte, Terespol Pomorski, Topolek, Wiąg. Podstawę do wykonania powyższej inwentaryzacji stanowił spis z natury obiektów budowlanych pokrytych eternitem. Ustalenia powierzchni dachów dokonano na podstawie obliczonej każdorazowo liczby płyt azbestowo – cementowych zamontowanych na dachu. Była to inwentaryzacja wstępna i niepełna, ponieważ nie uwzględniała wszystkich użytkowanych wyrobów azbestowych. Działania te wyznaczyły tory dla późniejszych gminnych działań legislacyjnych w zakresie przyznawania dotacji utylizacji azbestu.

2012 r.

- **Działania legislacyjne:**

Rada Miejska w Świeciu uchwałą Nr 60/11 z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji ze środków budżetu gminy Świecie na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji poprawiających stan środowiska naturalnego, zmienioną uchwałą Rady Miejskiej w Świeciu Nr 147/12 z dnia 26 kwietnia 2012 r. określiła i wprowadziła po raz pierwszy reguły przydzielania dofinansowania/finansowania zadań związanych z demontażem, transportem i utylizacją wyrobów zawierających azbest – eternitu pochodzącego z rozbiórki dachów i elewacji budynków mieszkalnych, inwentarskich w gospodarstwach rolnych i innych budynków gospodarczych, z wyjątkiem budynków przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Zgodnie z wówczas obowiązującymi zasadami Gmina Świecie przydzielała przedmiotowe dotacje tylko raz dla danego budynku w następujących kwotach:

1. budynki mieszkalne i inwentarskie do 3.000,00 zł,
2. inne budynki gospodarcze do 1.500,00 zł.

Uprawnionymi do otrzymania wsparcia finansowego były wyłącznie osoby będące właścicielami budynków, w których konstrukcji zastosowano wyroby azbestowe.

- **Finansowanie kosztów demontażu, transportu oraz utylizacji wyrobów azbestowych:**

Dzięki podjętej uchwale w sprawie przydzielania dofinansowania/finansowania zadań związanych z demontażem, transportem i utylizacją wyrobów zawierających azbest i zabezpieczeniu środków finansowych w budżecie, Gmina Świecie udzieliła w 2012 r. 4 dotacji na ten cel w łącznej kwocie **8.935,12 zł**, co przyczyniło się do **usunięcia ok. 11 Mg 603 kg azbestu**.

- **Działania informacyjno-edukacyjne:**

Ciągle inspirowanie właściwej postawy mieszkańców w zakresie bezpiecznego użytkowania oraz obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest poprzez upublicznianie tematycznych informacji (kurendy sołeckie, tablice ogłoszeń). W ramach koordynacji działań na rzecz usuwania azbestu Gmina Świecie wyznaczyła pracownika, który w razie potrzeb udziela stosownych wyjaśnień, informacji w zakresie możliwości użytkowania, demontażu, transportu, utylizacji azbestu oraz finansowania trzech ostatnich.

2013 r.

- **Działania inwentaryzacyjne:**

W związku z tym, że przeprowadzona w 2010 r. inwentaryzacja wyrobów azbestowych była wstępnym rozeznaniem, Gmina Świecie zleciła przeprowadzenie kolejnej inwentaryzacji w 2013 r. Podstawą do wykonania ewidencji wyrobów azbestowych był spis z natury.

Ostatecznie zweryfikowano informacje uzyskane z obu inwentaryzacji i na podstawie uzyskanych danych stwierdzono, że na terenie Gminy na ten czas:

- zinwentaryzowano łącznie ok. 2 880 Mg 870 kg;
- głównie występującym (użytkowanym) wyrobem azbestowym są płyty azbestowo-cementowe (płaskie i faliste), stosowane w budownictwie, stanowiące pokrycie dachów budynków: mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych;
- użytkowanie wyrobów azbestowych na wsi jest częstsze w stosunku do obszaru miejskiego;

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

- powierzchnia pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych wynosi ok. 202 396 m³;
- łączna masa pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych wynosi 2 226 Mg 360 kg;
- znajduje się 652 Mg 500 kg rur azbestowo-cementowych, 3 kg szczeliw azbestowych, 9 kg innych wyrobów niż wyżej wymienione;
- wyroby azbestowe użytkowane są przede wszystkim przez osoby fizyczne, w mniejszym stopniu przez osoby prawne.

Przeprowadzone inwentaryzacje pozwoliły w grudniu 2013 r. na sporządzenie dokumentu pt.: „*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2014 – 2019 z perspektywą do 2032 r.*”.

- **Finansowanie kosztów demontażu, transportu oraz utylizacji wyrobów azbestowych:**

W roku 2013 r. Gmina Świecie udzieliła 13 przedmiotowych dotacji na łączną sumę wynoszącą **32.961,63 zł**. Przyznane dotacje pozwoliły na usunięcie **ok. 37 Mg 320 kg azbestu**.

- **Działania informacyjno-edukacyjne:**

Ciągłe inspirowanie właściwej postawy mieszkańców w zakresie bezpiecznego użytkowania oraz obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest poprzez upublicznianie tematycznych informacji (kurendy sołeckie, tablice ogłoszeń). W ramach koordynacji działań na rzecz usuwania azbestu Gmina Świecie wyznaczyła pracownika, który w razie potrzeb udziela stosownych wyjaśnień, informacji w zakresie możliwości użytkowania, demontażu, transportu, utylizacji azbestu oraz finansowania trzech ostatnich.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

12. Podjęte działania na rzecz oczyszczania kraju z azbestu w okresie od 2014 r. do końca 2019 r. (realizacja *Programu*).

W niniejszym rozdziale omówiono działania Gminy Świecie na rzecz usuwania azbestu, które zostały zrealizowane od momentu obowiązywania *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2014 – 2019 z perspektywą do 2032 r.*, czyli od dnia 30 stycznia 2014 r. do daty granicznej dokumentu, czyli do 31 grudnia 2019 r. Działania wpisujące się w powyższy przedział czasowy stanowią o stopniu realizacji *Programu* i zostały opisane w kolejnych blokach tematycznych *Aktualizacji*, tj.:

- 1) działania legislacyjne,
- 2) monitoring realizacji *Programu*,
- 3) finansowanie realizacji *Programu*,
- 4) działania edukacyjno - informacyjne.

12. 1. Działania legislacyjne.

W analizowanym okresie Gmina Świecie dwukrotnie podejmowała działania legislacyjne w kierunku bezpiecznego usuwania azbestu i możliwości jego finansowania przez jednostkę.

W dniu 30 stycznia 2014 r. Rada Miejska w Świeciu przyjęła uchwałą Nr 285/14 *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2014 – 2019 z perspektywą do 2032 r.* Od tego czasu *Program* stanowił podstawę do podejmowania dalszych działań zmierzających do zmniejszenia ilości azbestu na obszarze Gminy.

W 2016 r. przeprowadzono kolejną zmianę zasadach dotacji. Uchwała Nr 144/16 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji ze środków budżetu gminy Świecie na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji poprawiających stan środowiska naturalnego pozwoliła na finansowanie utylizacji azbestu zdjętego z dachu altan ogrodowych. Pozostałe zasady w kwestii azbestu nie uległy modyfikacji. Aktualnie Gmina Świecie pomaga finansować realizację demontażu, transportu, utylizacji azbestu własnymi środkami zabezpieczonymi w danym roku budżetowym, zgodnie z zasadami określonymi ww. uchwale. Wysokość przedmiotowych dotacji wynosiła:

- do 3.000,00 zł – utylizacja azbestu z dachu budynków mieszkalnych lub inwentarskich w gospodarstwach rolnych,
- do 1.500,00 zł - utylizacja azbestu z dachu budynków gospodarczych,
- do 1.000,00 zł - utylizacja azbestu z dachu altan ogrodowych.

Pod koniec 2018 r. przystąpiono do prac w kierunku rozszerzenia możliwości finansowania utylizacji azbestu.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

12. 2. Monitoring realizacji *Programu*.

Monitorowanie i koordynowanie realizacji *Programu* należy do obowiązków Burmistrza Świecia. Biorąc pod uwagę wieloletni okres realizacji *Programu* należy liczyć się ze zmianami uwarunkowań prawnych, w tym sposobów bezpiecznego usuwania azbestu, a także zasad finansowania. Zatem niezbędnym elementem zarządzania *Programem* jest jego monitorowanie.

Rzetelne i miarodajne kontrolowanie realizacji *Programu* powinno opierać się na otwartym zestawie wskaźników monitorowania.

Główne zadania związane z monitoringiem to:

- gromadzenie i aktualizacja danych liczbowych o ilości, rodzaju i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest,
- nadzorowanie wykorzystania przyznanych środków finansowych.

W ramach działań monitoringowych, przeprowadzonych przez Gminę w latach 2014-2019, określono następujące wskaźniki:

- ilość zutylizowanych w danym roku odpadów zawierających azbest,
- ilość wyrobów azbestowych pozostałych do likwidacji,
- ilość rur azbestowo-cementowych eksploatowanych i wyłączonych z eksploatacji przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Świeciu,
- ilość, rodzaj oraz lokalizację budynków „oczyszczonych” z azbestu,
- ilość wniosków o dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest złożonych do Urzędu Miejskiego w Świeciu,
- kwoty udzielonych dotacji z budżetu Gminy,
- kwoty pozyskanych dotacji z budżetu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej w Toruniu.

Ocena realizacji *Programu* została wykonana głównie w oparciu o ilość i rodzaj usuniętego azbestu oraz pozostałego do usunięcia. Przedstawione niżej dane powstały podczas prac inwentaryzacyjnych i analiz przeprowadzonych na przełomie lat 2017-2018 oraz w 2019 r., polegających m. in. na weryfikacji kart przekazania odpadów załączonych do wniosków o dotacje, informacji złożonych przez: użytkowników wyrobów zawierających azbest (prawnych i fizycznych), sołtysów, prezesów Rodzinnych Ogrodów Działkowych oraz wizjach w terenie (w sytuacjach niejasnych, wymagających sprawdzenia). Zweryfikowane dane wprowadzono do Bazy Azbestowej.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Tab. 3. Zestawienie usuniętego azbestu z terenu Gminy Świecie w latach 2014 - 2019 (opracowanie własne).

Rok	Ilość usuniętego azbestu [kg/rok]		Rodzaj zutylizowanego wyrobu azbestowego	
	łącznie	z podziałem na podmioty		
2014	44 698	osoby fizyczne	44 698	płyty azbestowo – cementowe faliste
		osoby prawne	0	
2015	84 774	osoby fizyczne	60 427	płyty azbestowo – cementowe faliste
		osoby prawne	24 347	
2016	80 069	osoby fizyczne	45 167	płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie
		osoby prawne	34 902	
2017	83 481	osoby fizyczne	65 791	płyty azbestowo – cementowe faliste
		osoby prawne	17 690	
2018	63 538	osoby fizyczne	50 796	płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie
		osoby prawne	12 742	
2019	105 225	osoby fizyczne	100 425	płyty azbestowo – cementowe faliste
		osoby prawne	4 800	
SUMA [kg]	461 785	osoby fizyczne	367 304	
		osoby prawne	94 481	

Biorąc pod uwagę ilość zutylizowanego azbestu, przedstawioną wyżej w tabeli, można stwierdzić, że w latach 2014 – 2019 r. utylizacja wyrobów azbestowych była częściej podejmowana przez osoby fizyczne. Średnio w roku z terenu Gminy Świecie usuwano **76 964, 16 kg odpadów azbestowych**. Warto jednak podkreślić, iż wartości te obarczone są ryzykiem błędu, ponieważ powstały w wyniku analizy gminnej dokumentacji „dotacyjnej”, a dokładniej kart przekazania odpadów. Zestawienie to nie uwzględnia ilości usuniętego azbestu „bez dotacji”. Powyższa sytuacja wynika z faktu, iż użytkownicy wyrobów azbestowych, którzy dokonali utylizacji azbestu i nie skorzystali z dofinansowania gminnego, nie przekazują Burmistrzowi Świecia stosownych informacji na ten temat. Zatem należy domniemać, że ilość usuniętego azbestu w analizowanym okresie jest szacunkowa, niemniej jednak wiarygodna, ponieważ oparta na faktycznych ilościach wagowych, udokumentowanych w kartach przekazania odpadów.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Tab. 4. Zestawienie ilości i rodzaju budynków z terenu Gminy Świecie, z których usunięto pokrycie dachowe zawierające azbest w latach 2014 - 2019 (opracowanie własne).

Rok	Rodzaj budynku, z którego usunięto eternit z dachu			
	budynek mieszkalny [szt.]	budynek gospodarczy [szt.]	budynek inwentarski [szt.]	altany działkowe [szt.]
2014	12	6	1	0
2015	25	11	1	2
2016	20	6	0	2
2017	25	6	1	2
2018	16	9	2	3
2019	26	3	7	4
SUMA [szt.]	150	41	12	13

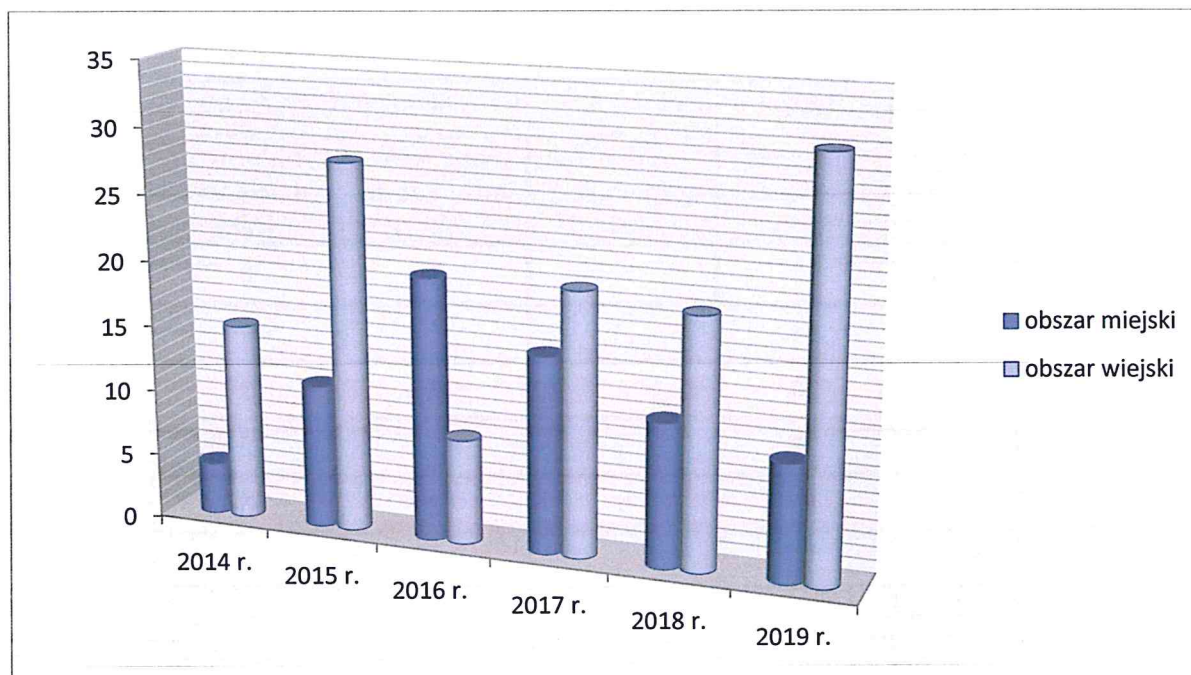
Na podstawie danych zestawionych w powyższej tabeli można przyjąć, że średnio w roku azbest zniknął z:

- 25 budynków mieszkalnych,
- 7 budynków gospodarczych,
- 2 budynków inwentarskich,
- 2 altan działkowych.

Mając powyższe na względzie można przyjąć, że w latach 2014-2019, średnio w roku oczyszczano 36 budynków z azbestu (zutylizowano pokrycie dachowe wykonane z płyt azbestowo – cementowych, głównie falistych), zlokalizowanych na obszarze Gminy Świecie.

Najczęściej utylizowano azbest z obiektów budowlanych wykorzystywanych przez ludzi stale (budynki mieszkalne) lub często (budynki gospodarcze, inwentarskie), następnie czasowo (altany ogrodowe).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Ryc. 6. Zestawienie ilości budynków z terenu Gminy Świecie, z których usunięto pokrycie dachowe zawierające azbest w latach 2014 - 2019 (opracowanie własne).

Z przedstawionych za pomocą wykresu danych wynika, że to na obszarach wiejskich częściej podejmowane są działania w zakresie utylizacji azbestu. Na taki stan rzeczy ma wpływ fakt, że to właśnie na terenach wiejskich znajduje się ok. 78,32 % zinwentaryzowanego azbestu w Gminie Świecie.

Według danych przekazanych przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. na terenie gminy Świecie obecnie znajduje się 16 722 mb rur wodociągowych azbestowo-cementowych, z tego 14 467 mb jest nadal w eksploatacji (obszar miejski – 5 967 mb, obszar wiejski – 8 500 mb). Pozostałe 2 255 mb rur to wyroby azbestowe wyłączone z eksploatacji.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Tab. 5. Lokalizacja azbestowych przewodów wodociągowych na terenie Gminy Świecie – obszar miejski
(opracowanie własne na podstawie danych przedłożonych przez ZWiK Sp. z o.o.).

Lp.	Miejsce występowania (ulica)	Ilość wyrobów zawierających azbest [mb]	Stan sieci
OBSZAR MIEJSKI			
1.	ul. Gałczyńskiego	160	w eksploatacji
2.	ul. Gałczyńskiego	10	wyłączona
3.	ul. Wojska Polskiego	1079	w eksploatacji
4.	ul. Żeromskiego	353	w eksploatacji
5.	ul. Tuwima	186	w eksploatacji
6.	ul. Kościuszki	129	w eksploatacji
7.	ul. Kościuszki	188	wyłączona
8.	ul. Zapolskiej	175	w eksploatacji
9.	Aleja Jana Pawła II	231	wyłączona
10.	ul. Okrężna	160	wyłączona
11.	ul. Żwirki i Wigury	321	wyłączona
12.	ul. Przemysłowa	300	w eksploatacji
13.	ul. Słowackiego	200	w eksploatacji
14.	ul. Słowackiego	50	wyłączona
15.	ul. Fabryczna	200	w eksploatacji
16.	ul. Prusa	137	w eksploatacji
17.	ul. Skłodowskiej	345	w eksploatacji
18.	ul. Kolejowa	450	w eksploatacji
19.	ul. Sportowa	520	wyłączona
20.	ul. Brzechwy	225	wyłączona
21.	ul. Chopina	700	w eksploatacji
22.	ul. Dąbrowskiej	300	wyłączona
23.	ul. Nałkowskiej	57	wyłączona
24.	ul. Kwiatowa	145	w eksploatacji
25.	ul. Kraszewskiego	230	w eksploatacji
26.	ul. Łukasiewicza	427	w eksploatacji
27.	ul. Reja	45	w eksploatacji
28.	ul. Reymonta	151	w eksploatacji
29.	ul. Wieniawskiego	200	w eksploatacji
30.	ul. Chełmińska	355	w eksploatacji
31.	ul. Tucholska	131	wyłączona
32.	ul. Akacjowa	62	wyłączona
SUMA		5 967 [mb]	

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Tab. 6. Lokalizacja azbestowych przewodów wodociągowych zawierających azbest występujących na terenie Gminy Świecie – obszar wiejski
(opracowanie własne na podstawie danych przedłożonych przez ZWiK Sp. z o.o.).

Lp.	Miejsce występowania (miejscowość)	Ilość wyrobów zawierających azbest [mb]	Stan sieci
OBSZAR WIEJSKI			
1.	Przechówko	1100	w eksploatacji
2.	Dworzysko	1100	w eksploatacji
3.	Wielki Konopat	2250	w eksploatacji
4.	Czapple	1000	w eksploatacji
5.	Czapelki	1250	w eksploatacji
6.	Polski Konopat	1800	w eksploatacji
SUMA		8500 [mb]	

Omawiając kwestie rur azbestowych wykorzystywanych w instalacjach wodociągowych i kanalizacyjnych podkreśla się ponownie, że po ich wyłączeniu z eksploatacji, pozostawia się je w ziemi bez ograniczeń czasowych, oczywiście pod warunkiem, że ich usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych.

Rys. 7. Rury azbestowo-cementowe stosowane m.in. jako przewody wodociągowe i kanalizacyjne
(źródło: <https://pl.fehrplay.com/biznes/5188-truba-asbestocementnaya-razmery-i-vidy.html>).

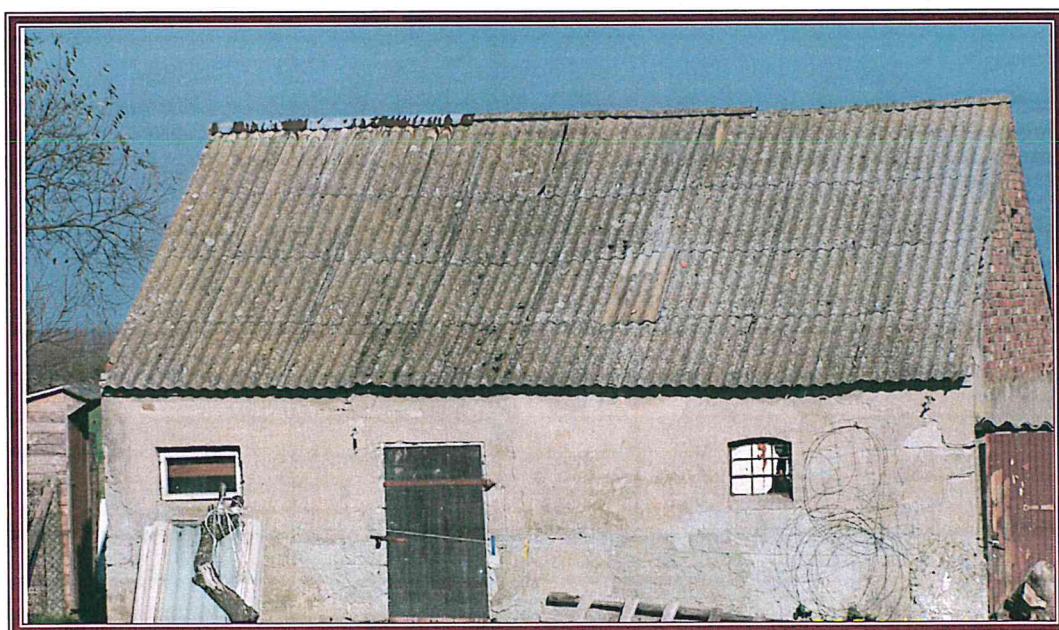
Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

12.2.1. Ilość zinwentaryzowanego azbestu w Gminie Świecie i pozostałego do usunięcia.

Ilość obecnie zinwentaryzowanego azbestu w stosunku do danych z końca roku 2014 r. uległa wzrostowi. Powyższa sytuacja wynika z faktu, iż część wyrobów azbestowych „nieujawnionych” podczas inwentaryzacji w 2013 r. zostało zgłoszonych do Gminy Świecie w latach następnych, przy okazji np. wywiadów przeprowadzanych przez pracowników Wydziału Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Świeciu z mieszkańcami starającymi się o dotacje do utylizacji azbestu, wizji w terenie, przekładania informacji Burmistrzowi Świecia na temat użytkowanego azbestu.

Domniema się, że opisana wyżej sytuacja niestety będzie się powtarzała w latach kolejnych, ponieważ przeprowadzenie kompletnej inwentaryzacji jest możliwe pod warunkiem pełnej współpracy mieszkańców (użytkowników azbestu) z Gminą Świecie w tym zakresie. Współpraca ta polega przede wszystkim na corocznym informowaniu Burmistrza Świecia o użytkowanym azbecie, jak i o jego usunięciu. Obowiązek ten jednak jest spełniany przez użytkowników wyrobów azbestowych w niewielkim stopniu, zatem trudno o pełną inwentaryzację.

Jak wykazuje Najwyższa Izba Kontroli w swoim raporcie/informacji pt.: „*Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032*”, problem z przeprowadzeniem kompletnej inwentaryzacji azbestu dotyczy praktycznie każdej gminy, czyli obejmuje obszar całego kraju.

Rys. 8. Budynek gospodarczy pokryty płytą falistą azbestowo-cementową zlokalizowany w Gminie Świecie (źródło: własne).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Tab. 7. Masa wyrobów azbestowych objęta inwentaryzacją oraz pozostałych do usunięcia w Gminie Świecie z podziałem na miejscowości – stan na dzień 31 grudnia 2019 r.
(opracowanie własne na podstawie danych Bazy Azbestowej).

Masa wszystkich wyrobów azbestowych w gminie Świecie wg miejscowości [kg]						
miejscowość	zinwentaryzowane			pozostałe do unieszkodliwienia		
	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem
Chrystkowo	120 699	0	120 699	107 055	0	107 055
Czapelki	48 330	50 000	98 330	48 330	50 000	98 330
Czaple	170 820	40 000	210 820	150 510	40 000	190 510
Drozdowo	23 550	0	23 550	19 950	0	19 950
Dworzysko	108 602	45 450	154 052	83 865	44 000	127 865
Dziki	121 132	23 850	144 982	114 120	23 850	137 970
Ernestowo	160 215	0	160 215	160 215	0	160 215
Głogówko	18 000	0	18 000	18 000	0	18 000
Głogówko Królewskie	93 645	0	93 645	82 059	0	82 059
Gruczno	243 533	1 140	244 673	214 635	1 140	215 775
Kosowo	223 285	0	223 285	203 325	0	203 325
Kozłowo	101 120	3 420	104 540	49 990	3 420	53 410
Morsk	60 809	0	60 809	53 775	0	53 775
Niedźwiedź	46 130	0	46 130	41 250	0	41 250
Polski Konopat	225 823	75 100	300 923	189 885	74 550	264 435
Przechówko	0	44 000	44 000	0	44 000	44 000
Sartowice	156 975	52 185	209 160	156 975	52 185	209 160
Skarszewo	102 104	0	102 104	89 970	0	89 970
Sulnowo	147 806	3 600	151 406	131 235	3 600	134 835
Sulnówko	223 399	26 224	249 623	178 807	19 374	198 181
Świecie	436 071	485 969	922 040	309 311	407 993	717 304
Święte	58 696	0	58 696	54 480	0	54 480
Terespol Pomorski	61 620	29 598	91 218	39 780	18 713	58 493
Topolek	133 524	1 850	135 374	126 420	1 850	128 270
Wiąg	180 764	0	180 764	162 435	0	162 435
Wielki Konopat	11 570	91 920	103 490	6 210	91 920	98 130

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli, wynika iż, **Gmina Świecie do końca 2019 roku objęła inwentaryzacją 4 252 527 kg** wyrobów azbestowych, z czego większość stanowi azbest zlokalizowany na obszarze wiejskim, a który przeważnie należy lub należał do osób fizycznych.

Z kolei aktualna i łączna ilość azbestu, która powinna zostać zutylizowana do końca 2032 r. wynosi 3 669 180 kg, z czego 2 792 587 kg przypada na osoby fizyczne, a 876 594 kg na osoby prawne. Należy też pamiętać, że 663 650 kg łącznej masy wyrobów azbestowych to rury i złącza, których nie poddaje się typowej utylizacji, a jedynie wyłącza z eksploatacji i pozostawia w ziemi.

Omawiając dane zawarte w Bazie Azbestowej trzeba wspomnieć o wartości przelicznika stosowanego przez Bazę do określania ilości wyrobów zawierających azbest **szacowanych pierwotnie** przy użyciu jednostki m². Mianowicie do połowy 2019 r. Baza Azbestowa „przyjmowała”, że 1 m² płyt azbestowo – cementowych płaskich oraz falistych stosowanych w lub dla budownictwa waży ok. 11 kg. W drugiej połowie 2019 r. nastąpiła zamiana w tym zakresie. Otóż Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii podjęło decyzję o korekcie wartości przelicznika stosowanego do określania ilości ww. wyrobów zawierających azbest. Nowa wartość przelicznika wynosi **15 kg/m²** i jest domyślnie stosowana w systemie Bazy Azbestowej od dnia 28 czerwca 2019 r. Od tego momentu szacowana masa płyt azbestowych płaskich i falistych zinwentaryzowanych oraz wprowadzonych przez Gminę Świecie do systemu Bazy Azbestowej uległa automatycznej korekcie. Zmiana ta dotyczyła jedynie wyrobów, które na chwilę wprowadzania korekty nie zostały w całości unieszkodliwione. Informacje dotyczące wyrobów już unieszkodliwionych nie uległy modyfikacji.

Zatem wprowadzona przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii zmiana wspomnianego wyżej przelicznika stosowanego przez Bazę Azbestową wpłynęła na znaczący wzrost łącznej masy wyrobów zawierających wykazywanej przez Gminę w systemie. Jak podaje Baza szacowany przyrost masy wyrobów zawierających azbest przeznaczonych do unieszkodliwienia mogła wzrosnąć nawet do kilkudziesięciu % (w zależności od gminy).

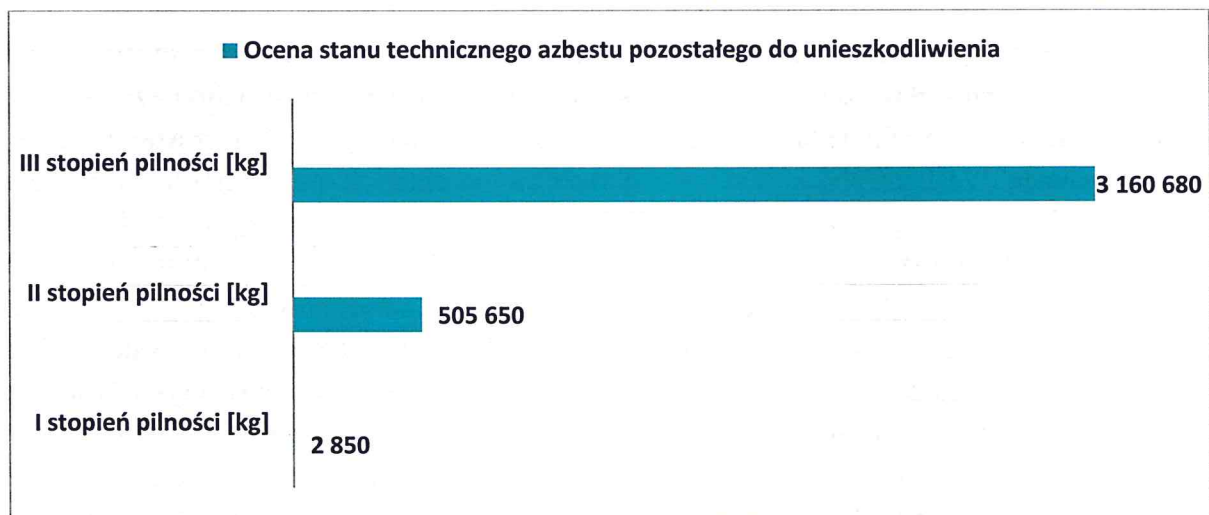
Tab. 8. Masa wyrobów azbestowych z podziałem na rodzaj - stan na dzień 31 grudnia 2019 r.
(opracowanie własne na podstawie danych Bazy Azbestowej).

rodzaj wyrobu	Masa wyrobów azbestowych wg wyrobu [kg]	
	zinwentaryzowana	pozostała do unieszkodliwienia
plyty a-c płaskie	30 096	14 160
plyty a-c faliste	3 558 636	2 991 361
rury i złącza a-c	663 650	663 650
szczeliwa azbestowe	136	0
inne wyroby zawierające azbest	9	9

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

12. 2.2. Aktualna ocena stanu technicznego oraz możliwości dalszego, bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Ważnym wskaźnikiem monitoringu realizacji oczyszczania Gminy Świecie z azbestu jest też gromadzenia danych w przedmiocie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających. Stan techniczny wyrobów zawierających azbest określony został podczas prac inwentaryzacyjnych, przeprowadzonych na potrzeby sporządzenia niniejszej *Aktualizacji Programu*.

Rys. 9. Ewidencja stanu technicznego wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie – pozostałego do usunięcia do 2032 r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bazy Azbestowej).

Z przedstawionego wyżej wykresu wynika, że ok. 86,1% wyrobów azbestowych z lokalizowanych na terenie Gminy to wyroby, których ocena stanu technicznego zakwalifikowała je do III stopnia pilności – oznacza to, że są one w dobrym stanie technicznym. Dobry stan techniczny pozwala na dalsze użytkowanie tych wyrobów. Niemniej jednak wyroby te powinny zostać poddane ponownej ocenie technicznej za 5 lat. Około 13,8% wyrobów zalicza się do II stopnia pilności – wymagana jest zatem ponowna ocena w terminie do roku licząc od poprzedniej. Z kolei ok. 0,1% to azbest o I stopniu pilności, który wymaga pilnej wymiany na wyrób bezazbestowy lub zabezpieczenia.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

12. 3. Finansowanie realizacji *Programu*.

Utylizacja azbestu i wyrobów azbestowych, szczególnie elementów budowlanych wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Jak wiadomo do końca 2032 r. z obszaru Gminy Świecie należy usunąć wszystkie wyroby zawierające azbest. Obowiązek ten nie będzie możliwy do zrealizowania bez finansowego wsparcia kierowanego do właścicieli, zarządów, użytkowników obiektów lub instalacji zawierających azbest.

Źródłami finansowania usuwania azbestu są przede wszystkim środki:

- własne osób fizycznych i prawnych,
- własne jednostek samorządu terytorialnego,
- funduszy ochrony środowiska,
- budżetu państwa.

Gmina Świecie jest jednostką samorządu terytorialnego, która poprzez udzielanie dotacji mieszkańcom, niemal od dekady, wspiera finansowo przedsięwzięcia związane z realizacją utylizacji azbestu - głównie dzięki własnym środkom pieniężnym, zabezpieczanym w budżecie. Niemniej jednak, w razie konieczności, środki na ten cel pozyskiwane są również z innych źródeł tj. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

Analiza sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Świecie z lat 2014-2019 r. wykazała, że w rozpatrywanym czasookresie średnio w roku na utylizację azbestu zabezpieczano w budżecie **72 500,00 zł** – uwzględniając tylko i wyłącznie środki własne. Z kolei średnia z wykonania budżetu w tym okresie wyniosła **84 %**.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Tab. 9. Wykaz poniesionych kosztów własnych, związanych z utylizacją azbestu, obejmujący lata 2014-2019 (opracowanie własne na podstawie sprawozdań z budżetu Gminy Świecie).

własne środki finansowe Gminy Świecie przeznaczone na utylizację azbestu			
rok	zaplanowane [zł]	wydatkowane [zł]	stopień realizacji budżetu [%]
	zwiększone w ciągu roku [zł]		
2014	100 000,00	56 826,88	57 %
2015	50 000,00	67 334,98	96 %
	20 000,00		
2016	50 000,00	49 499,62	99 %
2017	50 000,00	64 173,23	96 %
	20 000,00		
2018	65 000,00	46 814,27	72 %
2019	80 000,00	79 247,24	99 %
razem	435 000,00	363 896,22	średnia ≈ 84 %

W roku 2015 i 2017 w budżecie gminnym zabezpieczono 50 000,00 z przeznaczeniem na wsparcie finansowania utylizacji azbestu. Kwoty te jednak okazały się niewystarczające, dlatego zwiększono je o 20 000,00 zł, co pozwoliło na udzielenie dotacji do wszystkich wniosków, które wpłynęły w danym roku budżetowym.

Analizując każdy rok z osobna warto zaznaczyć, że w latach 2015, 2016, 2017 oraz 2019 zabezpieczone środki budżetowe z przeznaczeniem na przedmiotowe dotacje zostały wykorzystane niemal w 100 %.

W sytuacji, gdy wnioskodawcą o dotację była osoba prawna, Gmina Świecie korzystała ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Powyższe okoliczności miały miejsce w latach:

- 2016 r. – gdzie pozyskano 9 680,00 zł,
- 2017 r. – gdzie pozyskano 6 500,00 zł.

Pozyskane środki zewnętrzne pozwoliły na utylizację azbestu z dachów budynków magazynowych, należących do dwóch firm z terenu gminy, o łącznej masie wynoszącej 39 529 kg.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

12. 4. Działania edukacyjno – informacyjne.

Działania podjęte w tym zakresie w latach 2014 – 2019 opierały się przede wszystkim na ciągłym inspirowaniu właściwej postawy mieszkańców w zakresie bezpiecznego użytkowania oraz obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Działalność w omawianym zakresie skierowana została do właścicieli, zarządców, użytkowników obiektów budowlanych zawierających azbest i realizowana jest do dziś dnia.

Przykładowo w roku 2014 r. Gmina Świecie przystąpiła do kampanii antyazbestowej pn.: „Ogólnopolska kampania informacyjno – edukacyjna na rzecz usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest” finansowanej przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Unię Europejską, organizowaną przez Federację Zielonych GAJA. W ramach akcji pracownicy Urzędu Miejskiego w Świeciu, odpowiedzialni za koordynowanie oczyszczania Gminy z azbestu, wzięli udział w seminariach antyazbestowych. Podczas tych spotkań poruszano tematy ważne głównie z punktu widzenia urzędników, ale także zarządców nieruchomości. Dotyczyły one przede wszystkim poprawy efektywności usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie gminy.

Dzięki przystąpieniu Gminy do kampanii możliwym było również przekazanie mieszkańcom Świecia użytkującym azbest obszerny poradnik pt.: „Co z tym azbestem?”, który zawierał istotne informacje dotyczące m. in. bezpiecznego użytkowania, zabezpieczenia, czy usunięcia wyrobów azbestowych. Poruszał również kwestię szkodliwości azbestu dla zdrowia, obowiązki właścicieli i zarządców w związku z występowaniem materiałów zawierających azbest. Do każdego poradnika została dołączona informacja o możliwościach finansowania przez Gminę czynności związanych z usuwaniem azbestu.

W analizowanych latach w budżecie gminnym uwzględniano również środki finansowe na realizowanie ulotek tematycznych promujących dotacje z przeznaczeniem na utylizację wyrobów azbestowych.

W roku 2019 r. Gmina Świecie wzięła udział w Targach Budowlanych organizowanych na terenie miasta. Podczas tych wydarzeń pracownicy Urzędu Miasta w Świeciu rozpowszechniali informacje na temat „eko” dotacji gminnych, zachęcając m.in. do usunięcia azbestu przy wsparciu finansowym Gminy.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Rys. 10. Przykład tematycznej ulotki wydanej przez Gminę Świecie (źródło: Urząd Miejski w Świeciu).

Na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Świeciu (www.swiecie.eu) utworzono zakładki pn.: „Środowisko i gospodarka komunalna” oraz „Dotacje ekologiczne”, w których to na bieżąco zamieszcza się informacje na temat obowiązujących zasad udzielania dotacji oraz obowiązku przekładania informacji o wyrobach azbestowych.

W Wydziale Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki w Urzędzie Miejskim w Świeciu wyznaczono pracownika, którego zadaniem m.in. jest koordynowanie realizacji *Programu* i bezpośrednia współpraca z właścicielami lub zarządcami nieruchomości położonych w granicach administracyjnych Gminy Świecie, którzy nadal wykorzystują wyroby zawierające azbest.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

13. Dalsza prognoza finansowania i oszacowanie kosztów realizacji *Aktualizacji*.

Na ogólne koszty likwidacji azbestu składają się następujące czynności:

- 1) fizyczny demontaż obiektów zawierających w swym składzie azbest,
- 2) magazynowanie wyrobów azbestowych w miejscu demontażu,
- 3) przetransportowanie odpowiednio zabezpieczonych odpadów azbestowych przez przystosowane pojazdy posiadające atest ADR,
- 4) składowanie odpadów niebezpiecznych (utylicacja).

Dalsza realizacja *Aktualizacji* będzie zależała przede wszystkim od możliwości finansowych Gminy Świecie i właścicieli nieruchomości, na których znajduje się azbest, jak również pozyskanych środków zewnętrznych oraz wsparcia rządu.

Biorąc pod uwagę wydatki gminne w okresie ostatnich dziesięciu lat, można mieć pewność, że w przyszłości przedmiotowe dofinansowanie będzie kontynuowane i pokrywane przede wszystkim ze środków własnych Jednostki. Nie wykluczony jest również udział zewnętrznych środków (np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalne Programy Operacyjne etc.).

Koszty usunięcia azbestu i wyrobów azbestowych oszacowano na podstawie aktualnego cennika firmy ECO-POL Sp. z o.o. z siedzibą w Pruszczu, ustanowionego dla Gminy Świecie. Skala kosztów przyjmuje wartości następujące:

- **32,40 zł za 1 m² wyrobów azbestowych (zakres prac: demontaż, transport i utylizacja),**
- **486,00 zł za 1 Mg wyrobów azbestowych (zakres prac: transport i utylizacja).**

Do wyliczenia szacunkowych kosztów usunięcia azbestu z terenu Gminy Świecie przyjęto kwotę dla pełnego zakresu prac, bowiem zmagazynowanych wyrobów azbestowych oficjalnie nie odnotowano. Dodatkowo kalkulacja nakładów finansowych nie objęła ilości rur i złączy azbestowo-cementowych, ponieważ te konkretne wyroby z reguły nie generują kosztów usunięcia (wyłącza się je z eksploatacji i pozostawia w ziemi).

Kalkulacja szacunkowych kosztów realizacji *Aktualizacji* przebiegła wg wzoru:

$$3\ 669\ 180\ \text{kg}^* \text{ (łącznie ilość azbestu przeznaczonych do usunięcia) } - 663\ 650\ \text{kg (ilość rur azbestowe) } = 3\ 005\ 530\ \text{kg azbestu pozostałego do usunięcia do końca 2032 r.}$$

*stan na koniec roku 2019 r.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Wg wskaźnika przeliczeniowego podawanego w Bazie Azbestowej przyjmuje się, że 1 m² płyt azbestowo-cementowych waży 15 kg. Zatem, żeby obliczyć szacunkowe koszty realizacji *Aktualizacji* należy ilość wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych i pozostałych do usunięcia wyrażoną w kg przeliczyć na m² w następujący sposób:

$$3\ 005\ 530\ \text{kg azbestu pozostałego do usunięcia} : 15\ \text{kg (wskaźnik)} = 200\ 369,67\ \text{m}^2$$

Ostatecznie szacunkowy koszt usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy Świecie wynosi:

$$200\ 369,67\ \text{m}^2 \cdot 32,40\ \text{zł} = \underline{6\ 491\ 944,80\ \text{zł}}$$

Biorąc pod uwagę datę skrajną realizacji oczyszczania kraju z azbestu zauważa się, że w kolejnych latach, co roku należałoby wydatkować min. 540 995,40 zł w celu wywiązania się z obowiązku oczyszczenia Gminy Świecie z azbestu do 31 grudnia 2032 r.

Wyliczona kwota to koszt szacunkowy, który w przyszłości należy aktualizować ze względu na zmieniające się ceny usług związanych z demontażem, transportem i utylizacją azbestu, czy jego ujawnienie.

Jak widać usuwanie azbestu i wyrobów azbestowych, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Dlatego ważnym aspektem, zachęcającym np. do wymiany dachów azbestowych na bezazbestowe, jest możliwość pozyskania atrakcyjnego dofinansowania.

Gmina Świecie jest praktycznie jedyną gminą w powiecie świeckim, która wspiera utylizację azbestu głównie poprzez własne środki finansowe. Przez ostatnie 6 lat (okres 2014-2019 r.) Gmina Świecie zabezpieczyła w budżecie 435 000, 00 zł w celu finansowania demontażu, transportu i utylizacji wyrobów azbestowych.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

14. Obowiązujące zasady przyznawania dotacji przez Gminę Świecie.

W celu poprawienia tempa usuwania azbestu Gmina Świecie na przełomie lat 2018-2019 przystąpiła do prac związanych ze zmianą zasad dofinansowania. W konsekwencji od 17 lipca 2020 r. obowiązują nowe reguły w tym zakresie.

Obecnie dofinansowania związane z poprawą środowiska naturalnego i jego ochroną reguluje Uchwała Nr 165/20 Rady Miejskiej w Świeciu z dnia 25 czerwca 2020 r.

Urzednicy tworząc nowe zasady finansowania do utylizacji wyrobów azbestowych mieli na celu wpłynąć na zwiększenie stopnia usuwania azbestu z terenu Gminy Świecie głównie poprzez **rozszerzenie wachlarza beneficjentów o:**

- osoby prawne,
- przedsiębiorców.

Sam sposób udzielania dotacji również uległ gruntownym zmianom.

Przed wszystkim, **przed realizacją zadania beneficjent musi zawrzeć z Gminą umowę przedwstępną na udzielenie dotacji celowej. UWAGA! To istotny warunek, który determinuje możliwość ubiegania się o dofinansowanie.** Po podpisaniu umowy należy przystąpić do realizacji zadania, a następnie złożyć wniosek o rozliczenie dotacji.

Procedura dotacji w 4 krokach:

1. złożenie wniosku o udzielenie dotacji,
2. podpisanie umowy przedwstępnej z Gminą,
3. realizacja inwestycji (leży po stronie Dotowanego),
4. złożenie wniosku o rozliczenie dotacji.

Gmina Świecie zrezygnowała z udzielania dotacji ze względu na rodzaj budynku, na którym znajdował się azbest, na rzecz dofinansowania do faktycznej ilości usuniętego wyrobu azbestowego. Takie rozwiązanie również ma na celu przyczynić się do zachęcenia oczyszczania „dużych dachów azbestowych”, które często występują na obszarach wiejskich (stodoły, garaże, magazyny, budynki gospodarcze), a których dotacja na starych zasadach była mniej korzystna w stosunku do zasad obowiązujących.

Wszelkie informacje o zasadach przyznawania dotacji, druki wniosków i załączników dotacyjnych znajdują się na stronie Urzędu Miejskiego w Świeciu www.swiecie.eu, kolejno zakładki: **GMINA ⇒ DOTACJE EKOLOGICZNE**. Dokumenty można również pobrać bezpośrednio w urzędzie.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Aktualnie dofinansowaniu podlegają koszty i wydatki kwalifikowane. Koszty i wydatki kwalifikowane to koszty, które obejmują:

1. demontaż, transport oraz utylizację azbestu i wyrobów zawierających azbest, lub
2. transport oraz utylizację azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Ze względu na zakres prac z azbestem Gmina Świecie przewiduje dofinansowanie do utylizacji azbestu w następujących wysokościach:

- 1.200,00 zł za 1 Mg azbestu, który został zdemontowany, przetransportowany i zutylizowany,
- 400,00 zł za 1 Mg azbestu, który został przetransportowany i z utylizowany.

W ciągu danego roku maksymalnie można uzyskać do 10.000,00 zł dofinansowania z przeznaczeniem na działania związane z utylizacją azbestu.

Gmina zapewnia możliwość korzystania z dotacji do momentu całkowitego usunięcia azbestu z obszaru danej nieruchomości, czy instalacji.

Rys. 11. Azbest pochodzący z budynku gospodarczego zlokalizowanego w m. Czaple, przygotowywany do zabezpieczenia i utylizacji (źródło: Urząd Miejski w Świeciu).

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

15. Harmonogram dalszego wdrażania i realizowania *Aktualizacji*.

Odpowiednie zaplanowanie prac związanych z realizacją *Aktualizacji* oraz właściwe rozłożenie ich w czasie ma realny wpływ na tempo usuwania azbestu. Proponowany harmonogram działań związanych z usuwaniem z terenu Gminy wyrobów zawierających azbest uwzględnia zarówno wymogi prawne, jak i względy praktyczne.

Tab. 10. Harmonogram realizacji *Aktualizacji* w latach 2020 – 2024 (opracowanie własne).

Termin realizacji (czasookres)	Opis zadania	Intensywność wykonywania działań
2020- 2024 (5 lat)	Edukacja ekologiczna mieszkańców, współpraca przy bezpiecznym usuwaniu azbestu oraz stałe informowanie o obowiązkach wynikających z posiadania oraz użytkowania wyrobów azbestowych.	zadanie ciągłe
	Prowadzenie Bazy Azbestowej.	zadanie ciągłe
	Coroczny monitoring realizacji <i>Aktualizacji</i> poprzez zweryfikowanie ilości azbestu usuniętego i pozostałego do usunięcia.	do 31 marca każdego roku za rok poprzedni
	Zabezpieczenie środków finansowych na realizację <i>Aktualizacji</i> (dofinansowanie utylizacji azbestu).	zadanie ciągłe
	Przedstawienie Radzie Miejskiej w Świeciu sprawozdania z ilości usuniętego azbestu i przydzielonych dotacji.	do 30 czerwca każdego roku za rok poprzedni
	Przekazanie Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego informacji o ilości i występowaniu wyrobów azbestowych, należących do osób prawnych.	do 31 stycznia każdego roku za rok poprzedni
	Okresowa aktualizacja zasad udzielania dotacji z gminnego budżetu do demontażu, transportu i utylizacji azbestu.	w miarę potrzeb i możliwości finansowania
	Przekazanie właścicielom, zarządcom i użytkownikom wyrobów azbestowych informacji o obowiązku wykonania kontroli stanu technicznego azbestu oraz sporządzenia „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania tych wyrobów” – poprzez stronę internetową Urzędu Miejskiego w Świeciu.	<ul style="list-style-type: none"> • wyroby o II stopniu pilności – do roku od wykonania poprzedniej oceny technicznej, • wyroby o III stopniu pilności – do pięciu lat od wykonania poprzedniej oceny technicznej.
	Przekazanie właścicielom, zarządcom i użytkownikom wyrobów azbestowych informacji o obowiązku przedłożenia informacji o wyrobach azbestowych odpowiednio Burmistrzowi i Marszałkowi” – poprzez stronę internetową Urzędu Miejskiego w Świeciu.	początek danego roku

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Tab. 11. Harmonogram realizacji *Aktualizacji* w latach 2025 – 2028 (opracowanie własne).

Termin realizacji (czasookres)	Opis zadania	Intensywność wykonywania działań
2025- 2028 (4 lata)	Aktualizacja Programu Usuwania Azbestu dla Gminy Świecie.	w I półroczu 2025 r.
	Edukacja ekologiczna mieszkańców, współpraca przy bezpiecznym usuwaniu azbestu oraz stałe informowanie o obowiązkach wynikających z posiadania oraz użytkowania wyrobów azbestowych.	zadanie ciągłe
	Prowadzenie Bazy Azbestowej.	zadanie ciągłe
	Coroczny monitoring realizacji <i>Aktualizacji</i> poprzez zweryfikowanie ilości azbestu usuniętego i pozostałego do usunięcia.	do 31 marca każdego roku za rok poprzedni
	Zabezpieczenie środków finansowych na realizację <i>Aktualizacji</i> (dofinansowanie utylizacji azbestu).	zadanie ciągłe
	Przedstawienie Radzie Miejskiej w Świeciu sprawozdania z ilości usuniętego azbestu i przydzielonych dotacji.	do 30 czerwca każdego roku za rok poprzedni
	Przekazanie Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego informacji o ilości i występowaniu wyrobów azbestowych, należących do osób prawnych.	do 31 stycznia każdego roku za rok poprzedni
	Okresowa aktualizacja zasad udzielania dotacji z gminnego budżetu do demontażu, transportu i utylizacji azbestu.	w miarę potrzeb i możliwości finansowania
	Przekazanie właścicielom, zarządcom i użytkownikom wyrobów azbestowych informacji o obowiązku wykonania kontroli stanu technicznego azbestu oraz sporządzenia „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania tych wyrobów” – poprzez stronę internetową Urzędu Miejskiego w Świeciu.	<ul style="list-style-type: none"> • wyroby o II stopniu pilności – do roku od wykonania poprzedniej oceny technicznej, • wyroby o III stopniu pilności – do pięciu lat od wykonania poprzedniej oceny technicznej.
	Przekazanie właścicielom, zarządcom i użytkownikom wyrobów azbestowych informacji o obowiązku przedłożenia informacji o wyrobach azbestowych odpowiednio Burmistrzowi i Marszałkowi” – poprzez stronę internetową Urzędu Miejskiego w Świeciu.	początek danego roku

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Tab. 12. Harmonogram realizacji *Aktualizacji* w latach 2029 – 2032 (opracowanie własne).

Termin realizacji (czasookres)	Opis zadania	Intensywność wykonywania działań
2029- 2032 (4 lata)	Aktualizacja Programu Usuwania Azbestu dla Gminy Świecie.	w I półroczu 2029 r.
	Edukacja ekologiczna mieszkańców, współpraca przy bezpiecznym usuwaniu azbestu oraz stałe informowanie o obowiązkach wynikających z posiadania oraz użytkowania wyrobów azbestowych.	zadanie ciągłe
	Prowadzenie Bazy Azbestowej.	zadanie ciągłe
	Coroczny monitoring realizacji <i>Aktualizacji</i> poprzez zweryfikowanie ilości azbestu usuniętego i pozostałego do usunięcia.	do 31 marca każdego roku za rok poprzedni
	Zabezpieczenie środków finansowych na realizację <i>Aktualizacji</i> (dofinansowanie utylizacji azbestu).	zadanie ciągłe
	Przedstawienie Radzie Miejskiej w Świeciu sprawozdania z ilości usuniętego azbestu i przydzielonych dotacji.	do 30 czerwca każdego roku za rok poprzedni
	Przekazanie Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego informacji o ilości i występowaniu wyrobów azbestowych, należących do osób prawnych.	do 31 stycznia każdego roku za rok poprzedni
	Okresowa aktualizacja zasad udzielania dotacji z gminnego budżetu do demontażu, transportu i utylizacji azbestu.	w miarę potrzeb i możliwości finansowania
	Przekazanie właścicielom, zarządcom i użytkownikom wyrobów azbestowych informacji o obowiązku wykonania kontroli stanu technicznego azbestu oraz sporządzenia „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania tych wyrobów” – poprzez stronę internetową Urzędu Miejskiego w Świeciu.	<ul style="list-style-type: none"> • wyroby o II stopniu pilności – do roku od wykonania poprzedniej oceny technicznej, • wyroby o III stopniu pilności – do pięciu lat od wykonania poprzedniej oceny technicznej.
	Przekazanie właścicielom, zarządcom i użytkownikom wyrobów azbestowych informacji o obowiązku przedłożenia informacji o wyrobach azbestowych odpowiednio Burmistrzowi i Marszałkowi” – poprzez stronę internetową Urzędu Miejskiego w Świeciu.	początek danego roku

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

16. Podsumowanie i wnioski.

Przyjęty przez Radę Ministrów „*Krajowy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*” nałożył szereg obowiązków na organy administracji publicznej w tym też na gminy.

Prawidłowe użytkowanie i usuwanie azbestu jest ważnym elementem całego systemu gospodarki odpadami, a także integralną częścią planów i strategii gmin, powiatów i województw.

Aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r. jest dokumentem praktycznym, bowiem stanowi o kontynuacji działań na rzecz bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów azbestowych przy wsparciu Gminy z uwzględnieniem obecnych zasad źródeł finansowania demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Gmina Świecie już od dekady wspiera merytorycznie, praktycznie i finansowo działania w kierunku oczyszczania kraju z azbestu.

Niestety, pomimo długoletniego zaangażowania i działania Jednostki w kierunku wsparcia i koordynowania bezpiecznego usuwania azbestu z obszaru Gminy, tempo utylizacji wyrobów azbestowych nie jest zadowalające. Założenia usunięcia danej ilości azbestu w wyznaczonym czasookresie, ujęte w harmonogramie realizacji pierwotnego *Programu* nie zostały osiągnięte. Problem ten nie dotyczy tylko gminy Świecie, ale całego kraju. Najwyższa Izba Kontroli (NIK), która przeprowadziła kontrolę w kierunku oceny, czy stan realizacji „*Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009- 2032*” (*POKzA*) zapewnia osiągnięcie sukcesu poprzez jego terminowe i pełne zrealizowanie. NIK skontrolowało nieistniejące już Ministerstwo Gospodarki, które było odpowiedzialne za realizację *POKzA* na szczeblu krajowym, wybrane jednostki samorządu terytorialnego oraz Oddziały Terenowe Agencji Nieruchomości Rolnych.

Powyższa kontrola wykazała szereg nieprawidłowości, które uniemożliwiają skuteczną realizację oczyszczania kraju z azbestu. NIK w swoim raporcie pn.: „*Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*” Nr ewid. 225/2015/P/15/087/LLO stwierdza, że termin usunięcia wyrobów zawierających azbest nie zostanie dotrzymany, a biorąc pod uwagę dotychczasowe tempo usuwania wyrobów zawierających azbest, prace te mogą się zakończyć za około 200 lat.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

NIK pokontrolnie zauważa, że wolne tempo usuwania azbestu wynika m.in. z:

- fragmentarycznych inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest lub jej całkowitego braku,
- brak posiadania przez gminy *Programów antyazbestowych*,
- niewdrożenia Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej,
- długiego okresu przewidzianego na realizację Programu krajowego,
- faktu, że Program Krajowy został przyjęty uchwałą Rady Ministrów, a więc nie jest aktem prawa powszechnie obowiązującego,
- niewystarczających mechanizmów finansowych, których celem było zachęcenie właścicieli nieruchomości do usuwania wyrobów azbestowych,
- nieprecyzyjnych zapisów Programu krajowego, szczególnie w zakresie nałożonych obowiązków i zadań oraz współpracy pomiędzy administracją rządową, samorządowa oraz organami kontrolnymi.

W świetle obowiązującego prawa to na właściciela/użytkownika wieczystego/zarządcę nieruchomości nałożono wiele obowiązków (m. in. przeprowadzenia inwentaryzacji oraz dokonania oceny stanu wyrobów) i jest on jedynym odpowiedzialnym za usunięcie azbestu. Obowiązki te, zdaniem NIK, przy ogólnym przyzwoleniu innych organów i służb powszechnie nie są respektowane (w zakresie sporządzenia *Informacji o wyrobach zawierających azbest*, jak również usuwania i zabezpieczania tych wyrobów). Organ kontrolujący stwierdza również, że na powyższe ma wpływ brak świadomości problemu zagrożeń wśród osób fizycznych i obowiązków rozproszonych po wielu aktach prawnych oraz braku stosowanych środków finansowych, które pozwoliłyby nie tylko wesprzeć demontaż, transport i utylizację azbestu, ale także sfinansować równie kosztowną wymianę pokryć dachowych.

Jak się okazuje, ten ostatni czynnik ma ogromny wpływ na tempo usuwania azbestu. Możliwość pozyskania dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż dachu bezazbestowego znacząco wpłynęłoby na skuteczną realizację oczyszczania kraju z azbestu. Niestety, póki co, żadne programy: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, czy gminne nie przewidują takiego kierunku działań.

Podsumowując, podjęte przez Gminę Świecie działania dotyczące usuwania azbestu należy ocenić w stopniu dobrym. Gmina należy do jednostek aktywnych i zaangażowanych w realizację założeń Programów antyazbestowych.

Działania podjęte przez Gminę opisane w niniejszym dokumencie są na to dowodem.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Dalszy i prawidłowy przebieg usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Świecie powinien opierać się przede wszystkim na:

- corocznej aktualizacji Bazy Azbestowej,
- aktualizacji inwentaryzacji terenowej przy opracowywaniu kolejnych aktualizacji *Programu*,
- okresowej informacji dla społeczeństwa o obowiązku przedkładania informacji o wyrobach azbestowych odpowiednio Burmistrzowi lub Marszałkowi oraz sporządzania ich oceny technicznej ,
- ciągłym informowaniu społeczeństwa o możliwości uzyskania dotacji celowych,
- edukowaniu społeczeństwa,
- określaniu przede wszystkim jasnych, zrozumiałych i korzystnych warunków dofinansowania usuwania azbestu,
- kontroli bezpiecznego przebiegu usuwania azbestu z obszaru gminy

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

17. Wykaz instytucji kontrolujących proces bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.

Do służb sprawujących nadzór na procesami usuwania wyrobów azbestowych i odpadów azbestowych względem obszaru gminy Świecie należą:

1. Inspekcja Ochrony Środowiska w zakresie kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska:

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

ul. ks. Piotra Skargi 2
85-018 Bydgoszcz

centrala: 52 376 17 00

sekretariat: 52 376 17 32 lub 52 322 17 44

fax: 52 376 17 34

e-mail: wios@wios.bydgoszcz.pl

Wydział Inspekcji e-mail: wydzial.inspekcji@wios.bydgoszcz.pl

Laboratorium e-mail: laboratorium@wios.bydgoszcz.pl

Możliwość zgłaszania pilnych interwencji w zakresie naruszeń przepisów ochrony środowiska oraz poważnych awarii poza godzinami pracy Inspektoratu - telefony: 601 407 731 lub 513 763 765.

2. Państwowa Inspekcja Pracy w zakresie kontroli przestrzegani i stosowania przepisów kodeks pracy oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy:

Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy

Plac Piastowski 4a
85-012 Bydgoszcz

tel. (52) 320 24 00

fax. (52) 321 42 40

e-mail: kancelaria@bydgoszcz.pip.gov.pl

adres elektronicznej skrzynki podawczej e-puap: /PIPOIPBydgoszcz/SkrytkaESP

**Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów
zawierających azbest z terenu Gminy Świecie
na lata 2020 – 2032 r.**

3. Organ nadzoru budowlanego w zakresie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów prawa budowlanego:

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Świeciu

ul. Hallera 9 pok. nr 210, 211, 212
86-100 Świecie

tel. (52) 56-26-771
tel./fax (52) 56-26-772
e-mail: swiecie@pinb.csw.pl

4. Państwowa Inspekcja Sanitarna we wszystkich przypadkach dotyczących obiektów użyteczności publicznej:

**Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Bydgoszczy**

ul. Kościuszki 27
85-079 Bydgoszcz

tel. (52) 515-40-20, 728874383, fax. (52) 584-11-44
e-mail: psse.bydgoszcz@pis.gov.pl

5. Administracja samorządowa na szczeblu:
– wojewódzkim:

**Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
w Bydgoszczy**

ul. Kościuszki 27
85-079 Bydgoszcz

punkt informacyjno-podawczy:
tel. 056 62-18-600
tel. 056 62-18-610
fax. 056 62-18-723
e-mail: punkt.informacyjny@kujawsko-pomorskie.pl

**Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów
zawierających azbest z terenu Gminy Świecie
na lata 2020 – 2032 r.**

– powiatowym:

Starostwo Powiatowe w Świeciu

ul. Gen. Józefa Hallera 9
86-100 Świecie

telefon: +48 52 56 83 100
faks: +48 52 56 83 102
e-mail: sekretariat@csw.pl
strona internetowa: www.csw.pl

– gminnym:

Urząd Miejski w Świeciu

ul. Wojska Polskiego 124
86-100 Świecie

adres poczty elektronicznej:
urząd.miejski@swiecie.eu
sekretariat@swiecie.eu

podstawowe telefony i faxy:
tel. 52/ 33 32 323 (sekretariat)
tel. 52/ 33 32 310 (centrala)
tel. 52/ 33 32 310 (Biuro Obsługi Mieszkańców)

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Załącznik Nr 1.

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

(na podstawie załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest /Dz. U. z 2011r. Nr 8, poz. 31).

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
8. Stopień pilności⁷⁾:
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
 - a) nazwa i numer dokumentu:
 - b) data ostatniej aktualizacji:
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:
.....

.....
(podpis)

.....
(nr telefonu)

Data

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Objaśnienia:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1% lub więcej azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r. Nr 162, poz. 1089)
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Załącznik Nr 2.

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

.....

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

.....

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

.....

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

.....

Ilość wyrobów⁴⁾:

.....

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

.....

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nie użytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
oceniający Właściciel/ Zarządca
(nazwisko i imię) (podpis)

.....
(miejscowość, data) (adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać "pierwsza ocena".

Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2020 – 2032 r.

Bibliografia.

- *Program Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032,*
- *Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028,*
- *Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świecie na lata 2014 – 2019 z perspektywą do 2032 r.,*
- *Raport NIK z realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032” Nr ewid. 225/2015/P/15/087/LLO,*
- *Strategia Rozwoju Gminy Świecie na lata 2018-2027,*
- *Sprawozdania z wykonania budżetu gminy Świecie za lata 2014-2019 r.,*
- *Ministerstwo Gospodarki Departament Instrumentów Wsparcia; Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych; Warszawa 2008,*
- *Federacja Zielonych GAJA; Co z tym azbestem? Poradnik dla właścicieli i zarządców nieruchomości; Szczecin 2013,*
- *Federacja Zielonych GAJA; Realizacja „Programu Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032 w praktyce - raport; Szczecin 2010,*
- *Ministerstwo Gospodarki Departament Instrumentów Wsparcia; Poradnik Finansowanie usuwania azbestu ze środków krajowych i unijnych w latach 2008-2013; Warszawa 2008.*

Strony internetowe:

- www.bip.swiecie.eu,
- www.swiecie.eu,
- www.bazaazbestowa.gov.pl,
- www.bezazbestu.eu,
- www.gov.pl/web/rozwoj/Usuwanie-azbestu.